Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita Polska

Dofinansowane przez Unię Europejską

Aktualizacja Planu Zadań Ochronnych

SOO Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021

II spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy 26.08.2025

Wykonawca:
Firma usługowa ECO-HELP Sabina Klich
Eksperci: dr Sabina Klich, dr Mariusz Klich

Przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca – dane zweryfikowane

Siedliska przyrodnicze:

- 4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion*)
- 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)
- 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)
- 6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)

Gatunki zwierząt:

- 1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*
- 1337 Bóbr europejski *Castor fiber*
- 1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*
- 1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*
- 1355 Wydra *Lutra lutra*
- 1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*
- 4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*
- ~~1146 Koza złotawa *Sabanejewia aurata*~~ (nie potwierdzono występowania gatunku)
- ~~1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*~~ (propozycja włączenia odrzucona, bardzo nieliczna, nieistotna populacja)
- 1149 Koza *Cobitis taenia*
- 5339 Różanka *Rhodeus amarus*

Nowe przedmioty ochrony w stosunku do dotychczas obowiązującego SDF

Dane dotyczące przedmiotów ochrony

- Bystrowski C., Kamocki A. 2021. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony – **zalotce większej *Leucorrhinia pectoralis*** (Charpentier, 1825) oraz uwarunkowaniach jej ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021. Ekspertyza na zlecenie RDOŚ w Białymstoku.

- Klich S. 2022. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony (siedliska przyrodnicze) oraz uwarunkowaniach ich ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021. Ekspertyza na zlecenie RDOŚ w Białymstoku.

- Łupiński S. Ł., Giedrewicz-Łupińska M., Kamocki A. 2021. Uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku płaza – **kumaku nizinnym *Bombina bombina*** oraz uwarunkowaniach jego ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021. Ekspertyza na zlecenie RDOŚ w Białymstoku.

- Sielezniew M., Deoniziak K., Dziekańska I., Bystrowski C., Kamocki A. 2021. Uzupełnienie stanu wiedzy o **gatunkach motyli** oraz uwarunkowaniach ich ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021. Ekspertyza na zlecenie RDOŚ w Białymstoku.

- Tatoj K., Tatoj A. 2022. **Inwentaryzacja ichtiologiczna** obszaru Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021. Ekspertyza na zlecenie RDOŚ w Białymstoku.

+ raport z prac terenowych z 2025 roku na potrzeby sporządzenia PZO (wydra *Lutra lutra*, bóbr *Castor fiber*, siedliska przyrodnicze 6510 i 6120, koza *Cobitis taenia*, różanka *Rhodeus amarus*)

4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion*)

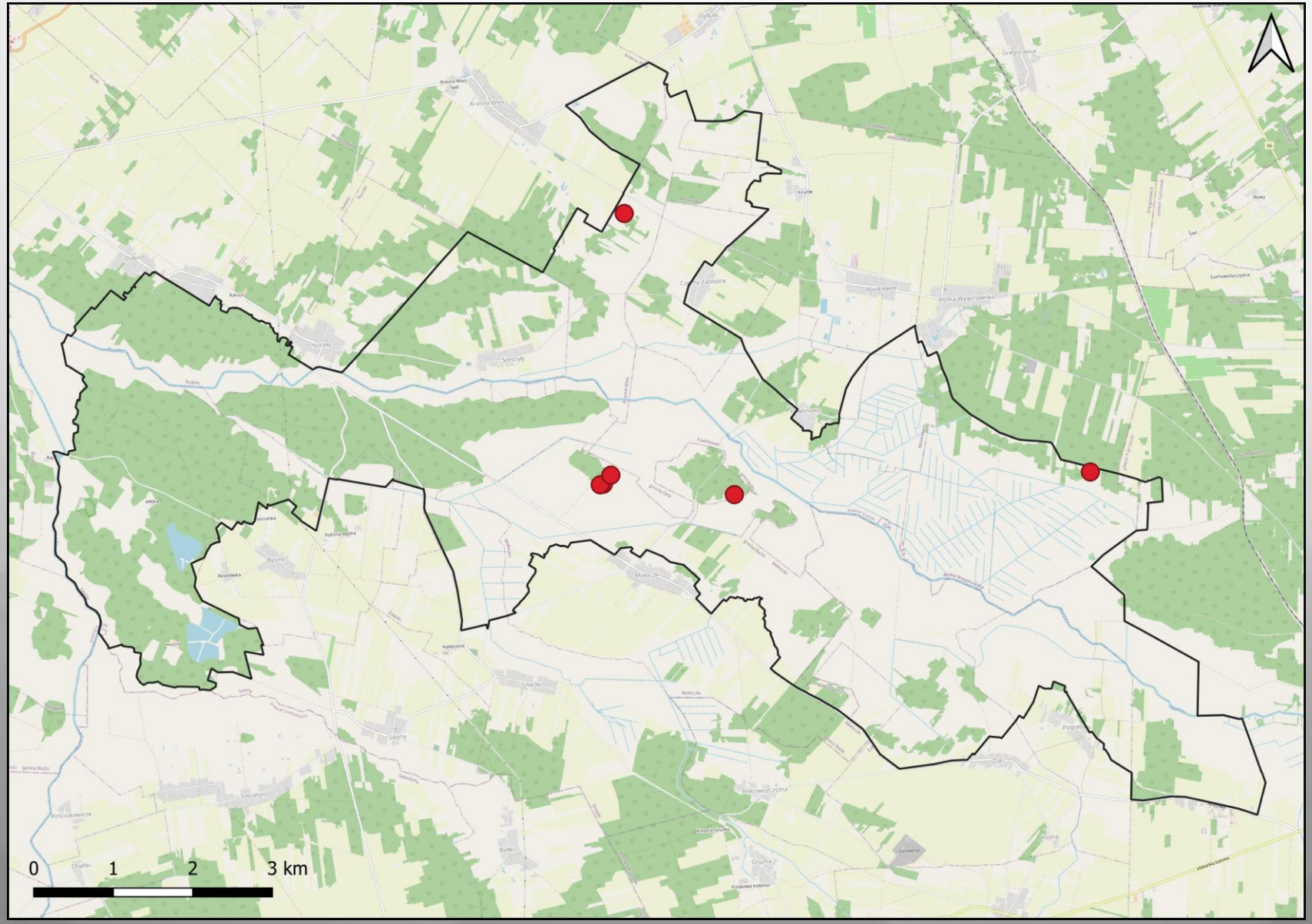

6 stanowisk siedliska w obszarze (1,09 ha)

4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion*)

Podsumowanie ocen parametrów na stanowiskach siedliska 4030				
	FV	U1	U2	XX
Powierzchnia	5	-	-	1
Struktura i funkcje	2	3	1	-
Perspektywy ochrony	2	2	2	-
Ocena Ogólna	2	2	2	-

- od 2,24 do 39,06 arów powierzchni
- reprezentowane jest przez zbiorowisko *Pohlio-Callunetum*.
- dominuje wrzos pospolity *Calluna vulgaris*. Z charakterystycznych mchów występują widłoząb miotłowy *Dicranum scoparium* i rzadziej borześlad zwisły *Pohlia nutans*
- często na stanowiskach występują nawiązania do muraw bliźniczkowych
- **najczęściej na obniżenie oceny miały wpływ takie wskaźniki jak: pokrycie traw, zarośnięcie przez drzewa i ekspansywne gatunki rodzime**. Na jednym stanowisku występował gatunek inwazyjny czeremcha amerykańska *Padus serotina*.

Fot. S. Klich

4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion*)

Podsumowanie ocen wskaźników struktury i funkcji na stanowiskach siedliska 4030				
	FV	U1	U2	XX
Pokrycie wrzosu zwyczajnego Calluna vulgaris	6	-	-	-
Pokrycie traw	3	3	-	-
Zarośnięcie przez drzewa	3	2	1	-
Gatunki obce geograficznie	5	1	-	-
Ekspansywne gatunki rodzime (apofity)	2	3	1	-
Struktura populacji kluczowych gatunków	6	-	-	-
Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny)	-	-	-	6
Inne zniekształcenia	6	-	-	-

bliźniczka psia
trawka
trzęślica modra,
kłosówka miękka

czeremcha
amerykańska,
sosna, osika,
brzoza

trzęślica modra,
lnica zwyczajna,
kłosówka
miękka

4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion*)

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion*)	PLH200021_4030_1	PI02 Inne inwazyjne gatunki obce (inne niż gatunki stwarzające zagrożenie dla UE)	-	Zagrożenia istniejące: PI02W płacie występuje czeremcha amerykańska *Padus serotina*
4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion*)	PLH200021_4030_1 PLH200021_4030_2 PLH200021_4030_4 PLH200021_4030_6	PI03 Problematyczne gatunki rodzime	-	Zagrożenia istniejące: PI03 Gatunki ekspansywne, takie jak: *Molinia caerulea, Linaria vulgaris, Agrostis capillaris, Holcus mollis*
4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion*)	PLH200021_4030_1 PLH200021_4030_2 PLH200021_4030_4 PLH200021_4030_6	PM07 Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	-	Zagrożenia istniejące: PM07 Zarastanie drzewami i krzewami (*Betula pendula, Padus serotina, Pinus sylvestris, Juniperus communis, Quercus robur, Populus tremula, Frangula alnus, Prunus sp.*), wzrost udziału traw
4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion*)	PLH200021_4030_3 PLH200021_4030_5	-	PM07 Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	Zagrożenia potencjalne: PM07 Możliwa sukcesja w postaci wzrostu udziału traw lub drzew, które obecnie mają znikome pokrycie

4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion*)

Cele działań ochronnych

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Powierzchnia	Utrzymanie siedliska na powierzchni 1.09 ha z uwzględnieniem naturalnych procesów	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Pokrycie wrzosu zwyczajnego *Calluna vulgaris*	Utrzymanie oceny FV na 100% powierzchni siedliska	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Pokrycie traw	Utrzymanie oceny FV na 28% powierzchni siedliska w obszarze oraz poprawa oceny z U1 do FV na 72% powierzchni siedliska w obszarze	Osiągnięcie poprawy wskaźnika w perspektywie 10 lat
Zarośnięcie przez drzewa	Utrzymanie oceny FV na 33% powierzchni siedliska w obszarze, poprawa oceny z U1 do FV na 59% powierzchni siedliska w obszarze oraz poprawa oceny z U2 do FV na 8% powierzchni siedliska w obszarze.	Osiągnięcie poprawy wskaźnika natychmiast po wykonaniu działań ochronnych
Gatunki obce geograficznie	Utrzymanie oceny FV na 73% powierzchni siedliska w obszarze oraz poprawa oceny z U1 do FV na 27% powierzchni siedliska w obszarze.	Osiągnięcie poprawy wskaźnika natychmiast po wykonaniu działań ochronnych
Ekspansywne gatunki rodzime (apofity)	Utrzymanie oceny FV na 6% powierzchni siedliska w obszarze, poprawa oceny z U1 do FV na 58% powierzchni siedliska w obszarze oraz poprawa oceny z U2 do FV na 36% powierzchni siedliska w obszarze	Osiągnięcie poprawy wskaźnika w perspektywie 10 lat
Struktura populacji kluczowych gatunków	Utrzymanie oceny FV na 100% powierzchni siedliska	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Inne zniekształcenia	Utrzymanie oceny FV na 100% powierzchni siedliska	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)

4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion*)

Działania ochronne

Działanie	Podmiot odpowiedzialny
• **Zachowanie siedliska przyrodniczego położonego na trwałych użytkach zielonych**	Właściciel lub zarządca gruntu
• **Usuwanie drzew i krzewów z usunięciem biomasy.** • **Usunięcie gatunku inwazyjnego – czeremchy amerykańskiej *Padus serotina* (w ramach usuwania drzew i krzewów)**	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
<u>Działania monitoringowe:</u> **Monitoring siedliska na 6 stanowiskach zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ co 3-5 lat.**	RDOŚ w Białymstoku

6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

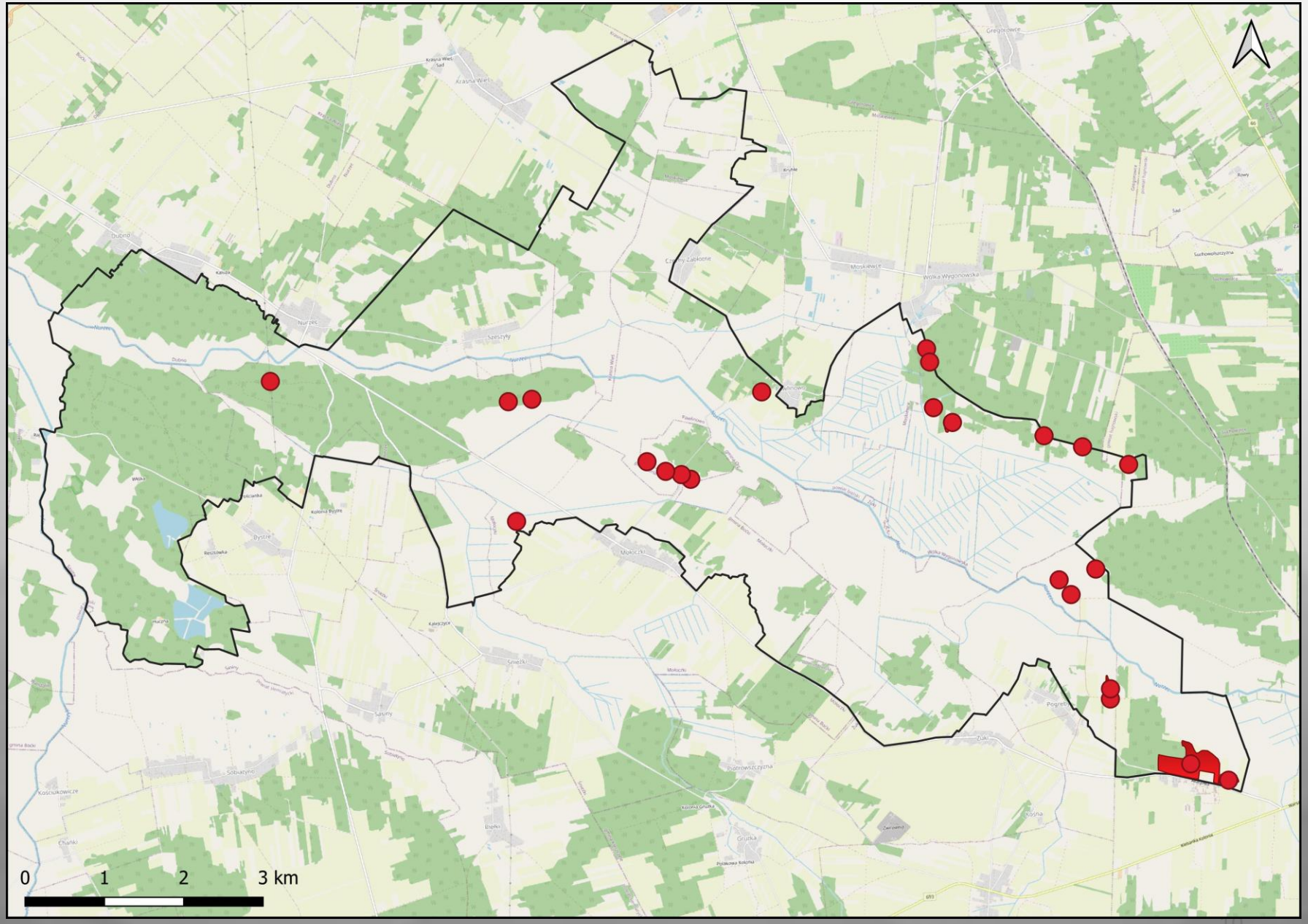

23 stanowiska siedliska w obszarze (30,87 ha)

6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

Podsumowanie ocen parametrów na stanowiskach siedliska 6120				
	FV	U1	U2	XX
Powierzchnia	10	1	1	11
Struktura i funkcje	1	9	13	-
Perspektywy ochrony	8	6	9	-
Ocena ogólna	1	8	14	-

- od 0,63 ar do 20,98 ha powierzchni
- większość stanowisk zaklasyfikowano jedynie do związku *Koelerion glaucae* natomiast cztery stanowiska, w tym największe powierzchniowo, zaliczono do zespołu *Sileno otitis-Festucetum* (duży udział gatunku charakterystycznego chabra nadreńskiego *Centaurea stoebe*).
- poza chabrem w płatach dominują gatunki charakterystyczne dla klasy *Koelerio-Corynephoretea*, najczęściej szczotlicha siwa *Corynephorus canescens*, kostrzewa owcza *Festuca ovina*, kocanki piaskowe *Helichrysum arenarium*, szczaw polny *Rumex acetosella*, koniczyna polna *Trifolium arvense*, czerwiec trwały *Scleranthus perennis* i macierzanka piaskowa *Thymus serpyllum*. Ze związku *Koelerion glaucae* na niewielu stanowiskach pojawia się traganek piaskowy *Astragalus arenarius* i łyszczec baldachogronowy *Gypsophila fastigiata*. Często pojawiają się także gatunki z klasy *Nardo-Callunetea*, zwłaszcza jastrzębiec kosmaczek *Hieracium pilosella*.
- **najczęściej powodem znacznego obniżenia oceny struktury i funkcji był wskaźnik „struktura przestrzenna płatów siedliska”. W mniejszym stopniu „gatunki charakterystyczne” i „obce gatunki inwazyjne”**

6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

Podsumowanie ocen wskaźników struktury i funkcji na stanowiskach siedliska 6120				
	FV	U1	U2	XX
Gatunki charakterystyczne	9	13	1	-
Obce gatunki inwazyjne	16	5	2	-
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	23	-	-	-
Ekspansja krzewów i podrostu drzew	19	4	-	-
Struktura przestrzenna płatów muraw	5	5	13	-
Zachowanie strefy ekotonowej	11	12	-	-

czeremcha amerykańska, konyza kanadyjska

czeremcha amerykańska, sosna, dąb, brzoza

	FV	U1	U2
Struktura przestrzenna płatów muraw	Płaty muraw ze związku *Koelerion glaucae* tworzą mozaikę ze zbiorowiskami muraw szczotlichowych (*Corynephorion canescentis*) lub bliźniczkowych (*Nardion*)	Płaty muraw ze związku *Koelerion glaucae* tworzą większościową mozaikę ze zbiorowiskami łąkowymi ze związku *Arrhenatherion elatioris*	Płaty muraw ze związku *Koelerion glaucae* tworzą mniejszościową mozaikę ze zbiorowiskami łąkowymi ze związku *Arrhenatherion elatioris* lub inicjalnymi stadiami lasu
Zachowanie strefy ekotonowej	Brak strefy ekotonowej z lasem, najczęściej mozaika z innymi płatami muraw lub łąk	Najczęściej jest to ostra granica murawa-las, nie sąsiadująca z płatami zbiorowisk okrajkowych	Granica murawa-las, lub murawa-łąka nie jest wyraźna. Murawa płynnie przechodzi w las, lub inny typ zbiorowiska nieleśnego (łąka, zbiorowiska okrajkowe itp.)

Fot. S. Klich

6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)	PLH200021_6120_1 PLH200021_6120_2 PLH200021_6120_10 PLH200021_6120_16 PLH200021_6120_20 PLH200021_6120_22 PLH200021_6120_23	PI02 Inne inwazyjne gatunki obce (inne niż gatunki stwarzające zagrożenie dla UE)	-	Zagrożenia istniejące: PI02 W płatach występuje czeremcha amerykańska *Padus serotina* lub konyza kanadyjska *Conyza canadensis*
6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)	PLH200021_6120_1 PLH200021_6120_5 PLH200021_6120_6 PLH200021_6120_7 PLH200021_6120_11 PLH200021_6120_12 PLH200021_6120_13 PLH200021_6120_15 PLH200021_6120_16 PLH200021_6120_19 PLH200021_6120_20	PM07 Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	-	Zagrożenia istniejące: PM07 Zarastanie drzewami i krzewami (*Pinus sylvestris, Padus serotina, Frangula alnus, Betula pendula, Quercus robur, Juniperus communis*) (płaty 1, 5, 6, 15, 16, 19, 20). Ponadto, w płatach 5, 6, 7, 11, 12, 13 nagromadzona jest materia organiczna w postaci gałęzi, szyszek lub igieł sosnowych, co może powodować wzrost trofii podłoża
6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)	PLH200021_6120_2 PLH200021_6120_4 PLH200021_6120_7 PLH200021_6120_9 PLH200021_6120_11 PLH200021_6120_12 PLH200021_6120_13 PLH200021_6120_14	-	PM07 Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	Zagrożenia potencjalne: PM07 Możliwa sukcesja ze względu na bliskość zbiorowisk leśnych lub obecność pojedynczych okazów podrostu drzew

6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

Cele działań ochronnych

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Powierzchnia	Utrzymanie siedliska na powierzchni 30.87 ha z uwzględnieniem procesów naturalnych	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Gatunki charakterystyczne	Utrzymanie oceny FV na 88% powierzchni siedliska w obszarze, utrzymanie oceny co najmniej na poziomie U1 na 11% powierzchni siedliska w obszarze.	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Obce gatunki inwazyjne	Utrzymanie oceny FV na 14% powierzchni siedliska w obszarze, poprawa z oceny U1 do FV na 17% powierzchni siedliska, poprawa z oceny U2 do FV na 0,3% powierzchni siedliska, poprawa z oceny U2 do U1 na 68% powierzchni siedliska w obszarze	Osiągnięcie poprawy wskaźnika na stanowisku nr 23 w perspektywie co najmniej kilku lat (gat. *Conyza canadensis*). Na pozostałych stanowiskach natychmiast po przeprowadzeniu działań ochronnych (gat. *Padus serotina*)
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	Utrzymanie oceny FV na 100% powierzchni siedliska w obszarze	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Ekspansja krzewów i podrostu drzew	Utrzymanie oceny FV na 94% powierzchni siedliska w obszarze, poprawa oceny U1 do FV na 6% powierzchni siedliska w obszarze	Osiągnięcie poprawy wskaźnika natychmiast po wykonaniu działań ochronnych
Struktura przestrzenna płatów muraw	Utrzymanie oceny FV na 9% powierzchni siedliska w obszarze, utrzymanie oceny co najmniej na poziomie U1 na 5% powierzchni siedliska w obszarze.	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Zachowanie strefy ekotonowej	Utrzymanie oceny FV na 24% powierzchni siedliska w obszarze oraz utrzymanie oceny co najmniej na poziomie U1 na 76% powierzchni siedliska w obszarze.	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)

6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

Działania ochronne

Działanie	Podmiot odpowiedzialny
Działanie obligatoryjne: **Zachowanie siedliska przyrodniczego poprzez użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe**	Właściciele i zarządcy gruntów
Działanie fakultatywne: • **Ekstensywne użytkowanie w postaci wypasu od 1 maja do 15 października w ilości 0,4-0,6 DJP/ha** • **Usuwanie drzew i krzewów z usunięciem biomasy.** • **Usunięcie gatunku inwazyjnego – czeremchy amerykańskiej *Padus serotina* (w ramach usuwania drzew i krzewów)**	Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000.
• **Usunięcie nagromadzonej materii organicznej. Nagromadzone w płatach igły, szyszki i gałęzie należy usunąć poza obszar siedliska** • **Koszenie ekstensywne raz w roku pod koniec czerwca/ początkiem lipca w celu ograniczenia gatunku inwazyjnego *Conyza canadensis*. Usunięcie biomasy poza płat siedliska.**	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
Działania monitoringowe: **Monitoring siedliska na 23 stanowiskach zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ co 3-5 lat.**	RDOŚ w Białymstoku

6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)

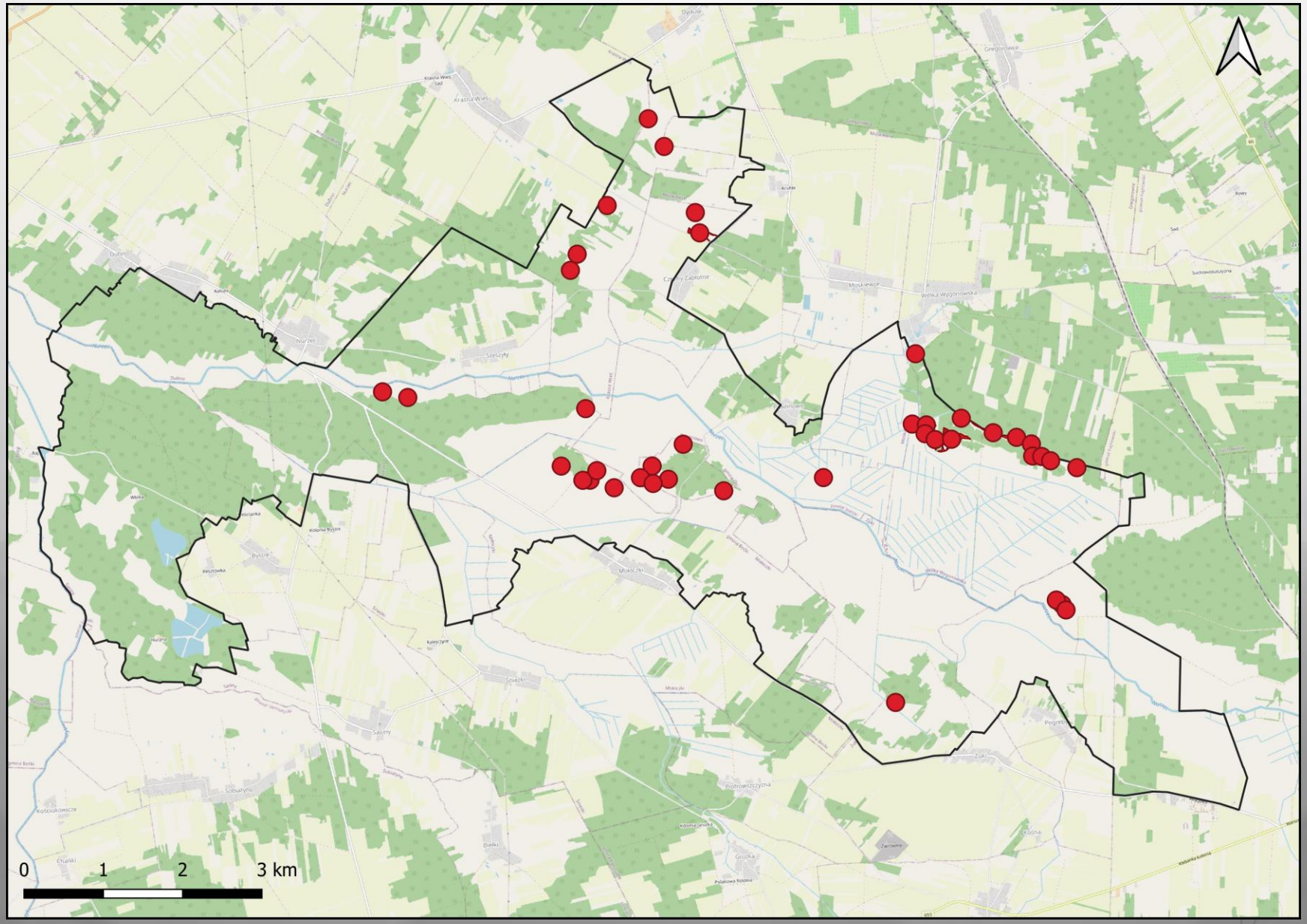

40 stanowisk siedliska w obszarze (18,29 ha)

6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)

Podsumowanie ocen parametrów na stanowiskach siedliska 6230				
	FV	U1	U2	XX
Powierzchnia	34	-	2	4
Struktura i funkcje	9	21	10	-
Perspektywy ochrony	14	18	8	-
Ocena ogólna	5	23	12	-

- od 0,01 do 3,09 ha powierzchni
- siedlisko reprezentowane jest przez dwa zbiorowiska: *Polygalo-Nardetum* i *Calluno-Nardetum strictae* (tzw. tłoki)
- na większości stanowisk bliźniczka psia trawka *Nardus stricta* jest gatunkiem dominującym, na niektórych stanowiskach osiąga mniejsze pokrycie, zwłaszcza tam, gdzie zwiększa się udział gatunków typowych dla łąk. Poza bliźniczką psią trawką często występującymi gatunkami są m. in. jastrzębiec kosmaczek *Hieracium pilosella*, fiołek psi *Viola canina*, izgrzyca przyziemna *Danthonia decumbens*, szczaw polny *Rumex acetosella*, krwawnik pospolity *Achillea millefolium* i mietlica pospolita *Agrostis capillaris*

6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)

Podsumowanie ocen wskaźników struktury i funkcji na stanowiskach siedliska 6230				
	FV	U1	U2	XX
Gatunki charakterystyczne	13	20	7	-
Gatunki dominujące	19	13	8	-
Bogactwo gatunkowe	4	36	-	-
Obce gatunki inwazyjne	24	14	2	-
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	28	6	6	-
Ekspansja krzewów i podrostu drzew	31	8	1	-
Eutrofizacja	28	10	2	-
Struktura przestrzenna płatów siedliska	21	15	4	-

czeremcha amerykańska, dąb czerwony

mietlica pospolita, jeżyny, kostrzewa czerwona, trzęślica modra, śmiałek darniowy

czeremcha amerykańska, borówki, sosna, dęby, kruszyna, brzoza, osika

Fot. S. Klich

6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)	PLH200021_6230_1 PLH200021_6230_5 PLH200021_6230_9 PLH200021_6230_28 PLH200021_6230_33	PA05 Zaprzestanie zarządzania/użytkowania użytków zielonych i innych systemów rolniczych i rolno-leśnych (np. zaprzestanie wypasu, koszenia lub tradycyjnego rolnictwa)	-	Zagrożenia istniejące: PA05 W podanych płatach widoczny jest brak koszenia lub wypasu, które są niezbędne do utrzymania siedliska we właściwym stanie ochrony
6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)	PLH200021_6230_9	PB01 Przekształcenie na las gruntów o innym użytkowaniu lub zalesianie (z wyłączeniem odwadniania)	-	Zagrożenia istniejące: PB01 W płacie obecne nasadzenia sosny (we wschodniej części)

6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)	PLH200021_6230_1 PLH200021_6230_5 PLH200021_6230_6 PLH200021_6230_7 PLH200021_6230_8 PLH200021_6230_9 PLH200021_6230_12 PLH200021_6230_13 PLH200021_6230_14 PLH200021_6230_17 PLH200021_6230_18 PLH200021_6230_19 PLH200021_6230_25 PLH200021_6230_28 PLH200021_6230_36 PLH200021_6230_37	PI02 Inne inwazyjne gatunki obce (inne niż gatunki stwarzające zagrożenie dla UE)	-	Zagrożenia istniejące: PI02 W płatach siedliska występują obce gatunki inwazyjne, zwykle jest to czeremcha amerykańska *Padus serotina*, na jednym stanowisku (nr 9) dąb czerwony *Quercus rubra*. Okazy osiągają niewielkie rozmiary, zazwyczaj 0,5-1,5 m wysokości, maksymalnie 2,0-2,5 m.

6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)	PLH200021_6230_1 PLH200021_6230_2 PLH200021_6230_3 PLH200021_6230_6 PLH200021_6230_8 PLH200021_6230_9 PLH200021_6230_10 PLH200021_6230_11 PLH200021_6230_12 PLH200021_6230_13 PLH200021_6230_14 PLH200021_6230_15 PLH200021_6230_16 PLH200021_6230_17 PLH200021_6230_18 PLH200021_6230_21 PLH200021_6230_23 PLH200021_6230_24 PLH200021_6230_25 PLH200021_6230_26 PLH200021_6230_27 PLH200021_6230_28 PLH200021_6230_31 PLH200021_6230_33 PLH200021_6230_34 PLH200021_6230_37 PLH200021_6230_38 PLH200021_6230_39 PLH200021_6230_40	PI03 Problematyczne gatunki rodzime	-	Zagrożenia istniejące: PI03 Gatunki ekspansywne to najczęściej pojawiające się zagrożenie w płatach siedliska (72,5% stanowisk). Zwykle są to: mietlica pospolita *Agrostis capillaris*, kłosówka miękka *Holcus mollis*, kostrzewa czerwona *Festuca rubra*, trzęślica modra *Molinia caerulea*

6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)	PLH200021_6230_1 PLH200021_6230_6 PLH200021_6230_8 PLH200021_6230_9 PLH200021_6230_14 PLH200021_6230_18 PLH200021_6230_20 PLH200021_6230_22 PLH200021_6230_28 PLH200021_6230_33 PLH200021_6230_36 PLH200021_6230_37 PLH200021_6230_39	PM07 Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	-	Zagrożenia istniejące: PM07 Na wielu stanowiskach występuje sukcesja, która objawia się zarastaniem przez drzewa i krzewy. Najczęściej są to: sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*, brzoza brodawkowata *Betula pendula*, czeremcha amerykańska *Padus serotina*, borówka brusznica *Vaccinium vitis-idaea*, dąb szypułkowy *Quercus robur*, topola osika *Populus tremula* (płaty 1, 6, 8, 9, 14, 18, 20, 22, 28, 33, 36, 37, 39). W płatach 2, 4, 30 i 35 pozostawiane jest siano po koszeniu, co może powodować wzrost trofii. W płatach 2, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 23, 25, 31, 32, 34 obecne są gatunki eutroficzne lub ruderalne (lnica pospolita *Linaria vulgaris*, bniec biały *Melandrium album*, pokrzywa *Urtica dioica*, perz właściwy *Elymus repens*) lub gatunki typowe dla łąk.

6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)

Cele działań ochronnych

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Powierzchnia	Utrzymanie siedliska na powierzchni 18.29 ha z uwzględnieniem procesów naturalnych	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Gatunki charakterystyczne	Utrzymanie oceny FV na 48% powierzchni siedliska w obszarze oraz utrzymanie oceny co najmniej na poziomie U1 na 44% powierzchni siedliska w obszarze	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Gatunki dominujące	Utrzymanie oceny FV na 61% powierzchni siedliska w obszarze oraz utrzymanie oceny co najmniej na poziomie U1 na 25% powierzchni siedliska w obszarze	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Bogactwo gatunkowe	Utrzymanie oceny FV na 9% powierzchni siedliska w obszarze oraz utrzymanie oceny co najmniej na poziomie U1 na 91% powierzchni siedliska w obszarze	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Obce gatunki inwazyjne	Utrzymanie oceny FV na 38% powierzchni siedliska w obszarze, poprawa oceny U1 do FV na 57% powierzchni siedliska w obszarze oraz poprawa oceny U2 do FV na 5% powierzchni siedliska w obszarze	Osiągnięcie poprawy wskaźnika natychmiast po wykonaniu działań ochronnych
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	Utrzymanie oceny FV na 72% powierzchni siedliska w obszarze, poprawa oceny U1 do FV na 24% powierzchni siedliska w obszarze oraz poprawa oceny U2 do U1 na 4% powierzchni siedliska w obszarze	Osiągnięcie poprawy wskaźnika w perspektywie 10 lat
Ekspansja krzewów i podrostu drzew	Utrzymanie oceny FV na 64% powierzchni siedliska w obszarze oraz poprawa oceny U1 do FV na 36% powierzchni siedliska w obszarze	Osiągnięcie poprawy wskaźnika natychmiast po wykonaniu działań ochronnych
Eutrofizacja	Utrzymanie oceny FV na 67% powierzchni siedliska w obszarze, poprawa oceny U1 do FV na 31% powierzchni siedliska w obszarze, poprawa oceny U2 do U1 na 2% powierzchni siedliska w obszarze	Osiągnięcie poprawy wskaźnika w perspektywie 10 lat
Struktura przestrzenna płatów siedliska	Utrzymanie oceny FV na 84% powierzchni siedliska w obszarze oraz utrzymanie oceny na poziomie co najmniej U1 na 13% powierzchni w obszarze	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)

6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)

Działania ochronne

Działanie	Podmiot odpowiedzialny
Działanie obligatoryjne: **Zachowanie siedliska przyrodniczego poprzez użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe**	Właściciele i zarządcy gruntów
Działanie fakultatywne: • **Ekstensywne użytkowanie w postaci wypasu od 1 maja do 15 października w ilości 0,4-0,6 DJP/ha**	Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000.
• **Usuwanie drzew i krzewów z usunięciem biomasy.** • **Usunięcie gatunków inwazyjnych – czeremchy amerykańskiej *Padus serotina* i dębu czerwonego *Quercus rubra* (w ramach usuwania drzew i krzewów)**	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
Działania monitoringowe: **Monitoring siedliska na 40 stanowiskach zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ co 3-5 lat.**	RDOŚ w Białymstoku

6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)

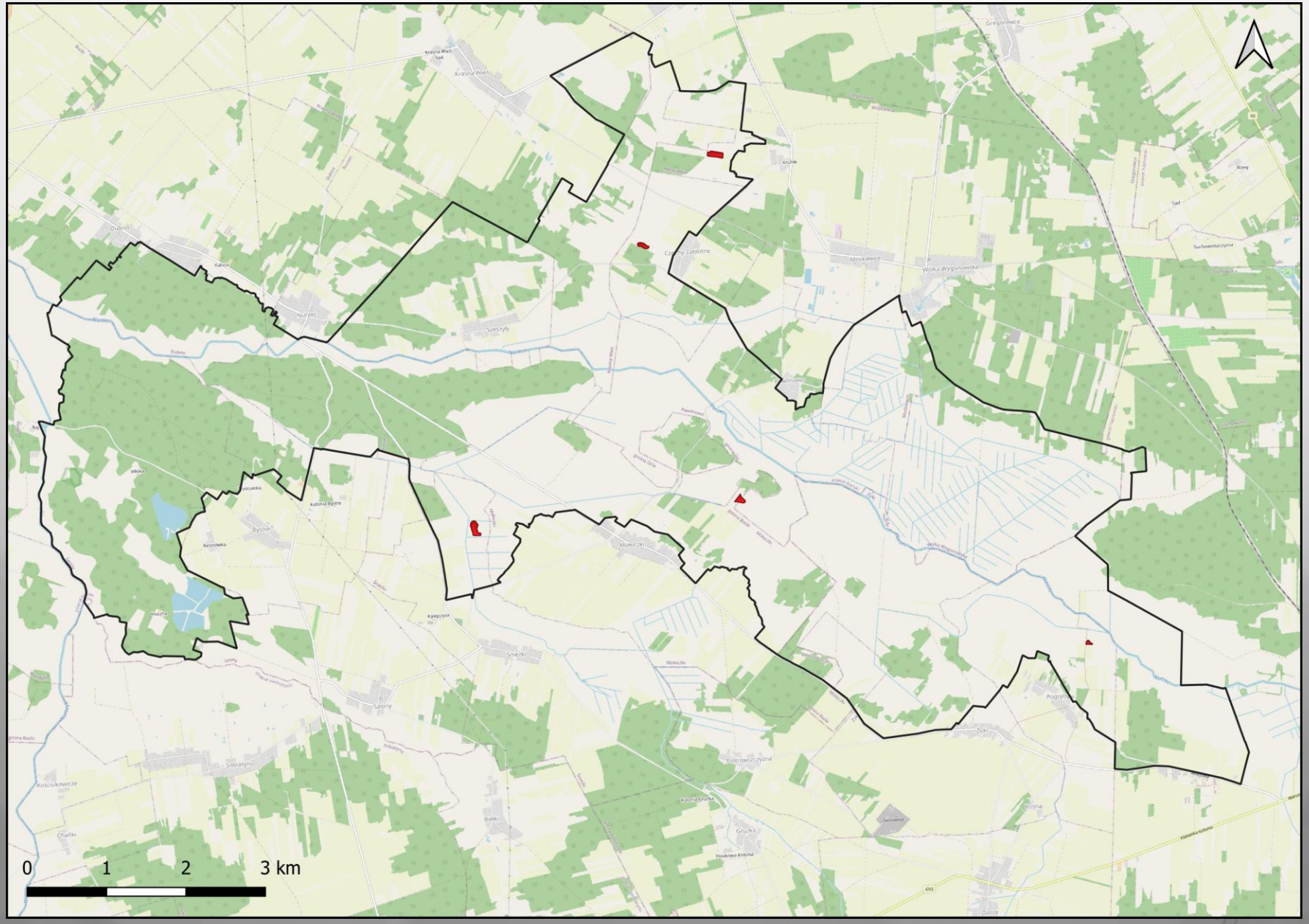

5 stanowisk siedliska w obszarze (4,14 ha)

6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)

Podsumowanie ocen parametrów na stanowiskach siedliska 6510				
	FV	U1	U2	XX
Powierzchnia	2	1	-	2
Struktura i funkcje	-	2	3	-
Perspektywy ochrony	2	-	3	-
Ocena ogólna	-	2	3	-

- Od 0,25 do 1,37 ha powierzchni
- Stanowisko zinwentaryzowane podczas prac terenowych w 2022 roku najlepiej reprezentuje siedlisko 6510 w obszarze. Występuje w nim kilka gatunków charakterystycznych dla zespołu *Arrhenatheretum elatioris* i związku *Arrhenatherion elatioris*: rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*, dzwonek rozpierzchły *Campanula patula*, przytulia pospolita *Galium mollugo*, świerzbnica polna *Knautia arvensis*. Poza tym występuje wiele gatunków z wyższych jednostek fitosocjologicznych. Płat jest dobrze zachowany, ma prawidłową strukturę i brak zagrożeń. Stan jego ochrony został oceniony jako niezadowalający (U1), jednak o obniżonej ocenie zdecydował tylko jeden wskaźnik: niewystarczająca liczba gatunków charakterystycznych. Podobne oceny wskaźników otrzymało siedlisko na stanowisku zinwentaryzowanym w 2025 roku. Na pozostałych trzech stanowiskach stan ochrony jest zły (U2), o czym zdecydowała przed wszystkim bardzo mała lub zerowa liczba gatunków charakterystycznych, przez co płaty słabo nawiązują do łąk świeżych oraz dominacja gatunków spoza związku/zespołu (kłosówka wełnista *Holcus lanatus* czy kostrzewa czerwona *Festuca rubra*).

6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)

Podsumowanie ocen wskaźników struktury i funkcji na stanowiskach siedliska 6510				
	FV	U1	U2	XX
Struktura przestrzenna płatów siedliska	4	-	1	-
Gatunki charakterystyczne	-	2	3	-
Gatunki dominujące	2	3	-	-
Obce gatunki inwazyjne	5	-	-	-
Gatunki ekspansywne roślin zielnych	4	-	1	-
Ekspansja krzewów i podrostu drzew	5	-	-	-
Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	2	1	2	-
Wojłok (martwa materia organiczna)	5	-	-	-

Fot. S. Klich

6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)	PLH200021_6510_5	PI02 Inne inwazyjne gatunki obce (inne niż gatunki stwarzające zagrożenie dla UE)	-	Zagrożenia istniejące: PI02 W płacie występuje czeremcha amerykańska *Padus serotina* (pojedyncze okazy)
6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)	PLH200021_6510_2	PI03 Problematyczne gatunki rodzime	-	Zagrożenia istniejące: PI03 Kłosówka wełnista *Holcus lanatus* wykazuje cechy ekspansywności, pokrywa dużą część powierzchni

6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)

Cele działań ochronnych

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Powierzchnia	Utrzymanie siedliska na powierzchni 4.14 ha z uwzględnieniem procesów naturalnych	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Struktura przestrzenna płatów siedliska	Utrzymanie oceny FV na 71% powierzchni siedliska w obszarze oraz utrzymanie oceny co najmniej na poziomie U2 na 29% powierzchni siedliska w obszarze	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Gatunki charakterystyczne	Utrzymanie oceny U1 na 39% powierzchni siedliska w obszarze oraz utrzymanie oceny co najmniej na poziomie U2 na 61% powierzchni siedliska w obszarze	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Gatunki dominujące	Utrzymanie oceny FV na 39% powierzchni siedliska w obszarze oraz utrzymanie oceny co najmniej na poziomie U1 na 61% powierzchni siedliska w obszarze.	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Obce gatunki inwazyjne	Utrzymanie oceny FV na 100% powierzchni siedliska w obszarze	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Gatunki ekspansywne roślin zielnych	Utrzymanie oceny FV na 85% powierzchni siedliska w obszarze oraz poprawa z oceny U2 do FV na 15% siedliska w obszarze.	Osiągnięcie poprawy wskaźnika w perspektywie 10-15 lat
Ekspansja krzewów i podrostu drzew	Utrzymanie oceny FV na 100% powierzchni siedliska w obszarze	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	Utrzymanie oceny FV na 39% powierzchni siedliska w obszarze, utrzymanie oceny co najmniej na poziomie U1 na 17% powierzchni siedliska w obszarze.	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Wojłok (martwa materia organiczna)	Utrzymanie oceny FV na 100% powierzchni siedliska w obszarze	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)

6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)

Działania ochronne

Działanie	Podmiot odpowiedzialny
Działanie obligatoryjne: **Zachowanie siedliska przyrodniczego poprzez użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe**	Właściciele i zarządcy gruntów
Działanie fakultatywne: • **Ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe.** **Koszenie w terminie 15.06-30.09, 1-2 razy w roku, zostawiając do 10% nieskoszonej powierzchni, każdego roku innej. Usunięcie biomasy do 2 tygodni po koszeniu. Wysokość koszenia 5-15 cm. / Wypas w ilości do 0,6 DJP/ha, w terminie 15.07-15.10.**	Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000.
Działania monitoringowe: **Monitoring siedliska na 5 stanowiskach zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ co 3-5 lat.**	RDOŚ w Białymstoku

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

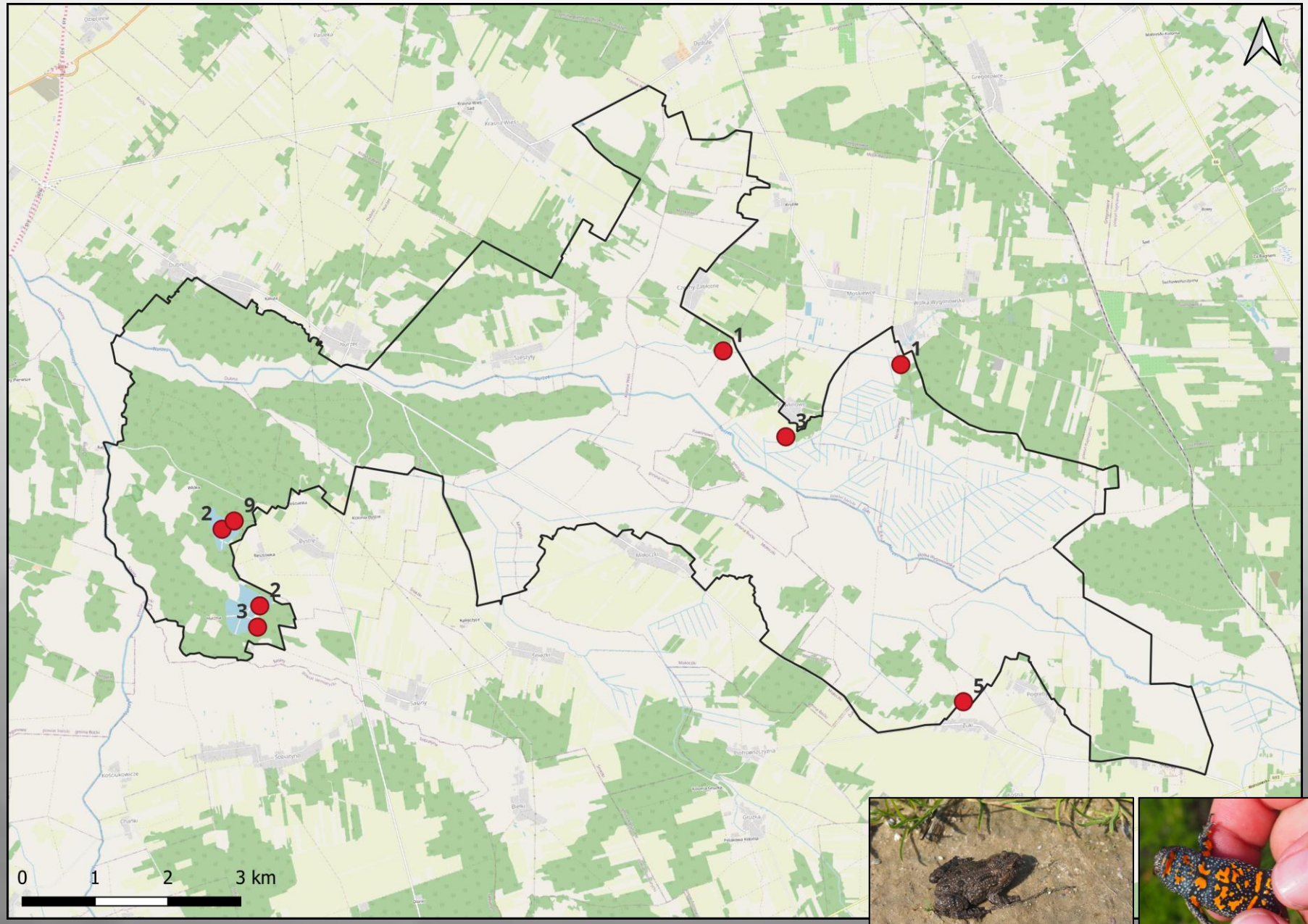

Fot. S. Klich

8 stanowisk gatunku w obszarze (liczby oznaczają słyszane głosy)

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

Podsumowanie ocen parametrów na stanowiskach kumaka nizinnego				
	FV	U1	U2	XX
Populacja	-	-	-	8
Siedlisko	3	5	-	-
Perspektywy ochrony	4	4	-	-
Ocena ogólna	-	8	-	-

- Połowa stanowisk znajduje się na terenie stawów hodowlanych zlokalizowanych w południowo-zachodniej części obszaru, 3 w okolicy miejscowości Pawlinowo i 1 w okolicy miejscowości Żuki.

- Najczęściej notowano maksymalnie kilka głosów godowych samców, rzadko larwy. Zgodnie z metodyką populacja na poziomie stanowisk nie jest oceniana.

- Najczęściej obniżanymi wskaźnikami były „udział szuwaru w powierzchni zbiornika”, „wysokość roślinności szuwarowej”, „roślinność zanurzona i pływająca”, „nachylenie brzegów zbiornika” i „obecność ryb”.

- Na części zbiorników perspektywy ochrony gatunku są obniżone ze względu na możliwość ich wyschnięcia.

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

Podsumowanie ocen wskaźników siedliska na stanowiskach kumaka nizinnego				
	1 pkt	0,5 pkt	0 pkt	XX
Udział szuwaru w powierzchni zbiornika	5	1	2	-
Wysokość roślinności szuwarowej	2	1	5	-
Roślinność zanurzona i pływająca (bez szuwaru)	3	3	2	-
Nachylenie brzegów zbiornika	2	3	3	-
Zacienienie zbiornika	6	2	-	-
Obecność płycizn	7	-	1	-
Obecność ryb	3	5	-	-
Bariery wokół brzegu zbiornika	8	-	-	-
Zabudowa otoczenia zbiornika	8	-	-	-
Inne zbiorniki wodne w promieniu 500 m	8	-	-	-
Droga asfaltowa	8	-	-	-

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*	PLH200021_BomBom_1 PLH200021_BomBom_8	**PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu **PJ03** Zmiany w reżimach opadowych spowodowane zmianami klimatu	**PA22** Odwadnianie w celu wykorzystania gruntów jako grunty rolne	<u>Zagrożenia istniejące:</u> **PM07** Naturalne procesy biocenotyczne związane z sukcesją roślinności, prowadzące do zarastania, pogorszenia warunków siedliskowych, wypłycania oraz zaniku zbiornika. **PJ03** Przesuszenie doliny rzecznej i siedlisk związane ze spadkiem średniorocznych sum opadów atmosferycznych, prowadzące do wielkopowierzchniowych zmian poziomu wód i zaniku sieci zbiorników wodnych lub ich wysychania przed zakończeniem pełnego cyklu rozwojowego płazów. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> **PA22** Przekształcanie siedliska gatunku, w szczególności osuszanie i zasypywanie zbiornika w związku ze zmianą przeznaczenia terenu.

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*	PLH200021_BomBom_2	**PA25** Działalność rolnicza niewymieniona powyżej **PA22** Odwadnianie w celu wykorzystania gruntów jako grunty rolne **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu **PJ03** Zmiany w reżimach opadowych spowodowane zmianami klimatu	**PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	Zagrożenia istniejące: **PA25** Spływ substancji chemicznych z okolicznych pól prowadzący do wzrostu trofii zbiornika (eutrofizacji). **PA22** Przekształcanie siedliska gatunku, w szczególności osuszanie i zasypywanie zbiornika w związku ze zmianą przeznaczenia terenu **PM07** Zasypywanie zbiornika odpadami pochodzenia roślinnego prowadzące do wzrostu jego trofii (eutrofizacji) **PJ03** Przesuszenie doliny rzecznej i siedlisk związane ze spadkiem średniorocznych sum opadów atmosferycznych, prowadzące do wielkopowierzchniowych zmian poziomu wód i zaniku sieci zbiorników wodnych lub ich wysychania przed zakończeniem pełnego cyklu rozwojowego płazów. Zagrożenia potencjalne: **PM07** Naturalne procesy biocenotyczne związane z sukcesją roślinności, prowadzące do zarastania, pogorszenia warunków siedliskowych, wypłycania oraz zaniku zbiornika.

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*	PLH200021_BomBom_3 PLH200021_BomBom_4 PLH200021_BomBom_5 PLH200021_BomBom_6 PLH200021_BomBom_7	**PJ03** Zmiany w reżimach opadowych spowodowane zmianami klimatu	**PA22** Odwadnianie w celu wykorzystania gruntów jako grunty rolne **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	Zagrożenia istniejące: **PJ03** Przesuszenie doliny rzecznej i siedlisk związane ze spadkiem średniorocznych sum opadów atmosferycznych, prowadzące do wielkopowierzchniowych zmian poziomu wód i zaniku sieci zbiorników wodnych lub ich wysychania przed zakończeniem pełnego cyklu rozwojowego płazów. Zagrożenia potencjalne: **PA22** Przekształcanie siedliska gatunku, w szczególności osuszanie i zasypywanie zbiornika w związku ze zmianą przeznaczenia terenu. **PM07** Naturalne procesy biocenotyczne związane z sukcesją roślinności, prowadzące do zarastania, pogorszenia warunków siedliskowych, wypłycania oraz zaniku zbiornika.

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

Cele działań ochronnych

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Populacja	Utrzymanie co najmniej 8 stanowisk gatunku w obszarze	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Siedlisko - ogólnie	Utrzymanie oceny wskaźnika FV na 3 stanowiskach oraz utrzymanie oceny wskaźnika co najmniej U1 na 5 stanowiskach	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Udział szuwaru w powierzchni zbiornika	Utrzymanie udziału szuwaru >25% na 5 stanowiskach, 10-25% na 1 stanowisku oraz 0-10% na 2 stanowiskach.	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Wysokość roślinności szuwarowej	Utrzymanie szuwaru o wysokości 1 m lub niższego na 2 stanowiskach, szuwaru mieszanego (powyżej 1m i poniżej 1 m) na jednym stanowisku oraz bak szuwaru lub powyżej 1 m na 5 stanowiskach.	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Roślinność zanurzona i pływająca	Utrzymanie roślinności bardzo licznej o pionowych pędach na 3 stanowiskach, utrzymanie roślinności kępkowej i nielicznej lub licznej, ale nie o pionowych pędach na 3 stanowiskach oraz utrzymanie tylko roślinności pływającej na 2 stanowiskach.	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Nachylenie brzegów zbiornika	Utrzymanie łagodnego nachylenia brzegów na 2 stanowiskach, utrzymanie mieszanego nachylenia brzegów (strome i łagodne) na 3 stanowiskach oraz utrzymanie stromego nachylenia brzegów na 3 stanowiskach.	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Zacienienie zbiornika	Utrzymanie zacienienia <50% powierzchni zbiornika na 6 stanowiskach oraz >50% na 2 stanowiskach.	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

Cele działań ochronnych c.d.

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Obecność płycizn	Utrzymanie obecności płycizn na 7 stanowiskach oraz brak płycizn na 1 stanowisku.	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Obecność ryb	Utrzymanie 38% stanowisk gatunku w obszarze bez ryb	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Bariery wokół brzegu zbiornika	Utrzymanie obecności wokół 5% - 0% brzegów palisadek lub innych barier (murki) na wszystkich stanowiskach.	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Zabudowa otoczenia	Utrzymanie braku jakiejkolwiek zabudowy w promieniu 100 m od wszystkich stanowisk.	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Inne zbiorniki wodne w promieniu 500 m	Obecny co najmniej jeden zbiornik wody stojącej na wszystkich stanowiskach - utrzymanie tego stanu.	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Droga asfaltowa	Brak drogi asfaltowej w promieniu 100 m od wszystkich stanowisk.	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

Działania ochronne

Działanie	Podmiot odpowiedzialny
Nie zaplanowano działań ochronnych ochrony czynnej mających na celu poprawę wskaźników stanu siedliska. Brak realnych możliwości poprawy stanu ochrony. Stan niezadowalający wynika z cech siedliska takich jak: udział szuwaru w powierzchni zbiornika, wysokość roślinności szuwarowej, roślinność zanurzona i pływająca, nachylenie brzegów zbiornika, obecność ryb.	
• **Fakultatywnie, jeżeli w trakcie monitoringu stwierdzi się nasilenie zagrożenia wysychaniem, zamulaniem i wypłycaniem: rozważyć mechaniczne odmulenie i pogłębienie zbiorników będących siedliskiem gatunku lub utworzenie nowych zbiorników zastępczych w odległości nie większej niż 400 m od istniejących stanowisk.**	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
<u>Działania monitoringowe:</u> **Monitoring siedliska na 8 stanowiskach zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ co 3-5 lat.**	RDOŚ w Białymstoku

1337 Bóbr europejski *Castor fiber*

czerwone punkty i odcinki – brak bobra
niebieskie odcinki – bóbr obecny

0 1 2 3 km

Fot. S. Klich

40% pozytywnych stwierdzeń gatunku (8 z 20 stanowisk)

Parametr	Wskaźniki	Wartość wskaźnika			Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena stanu ochrony gatunku na stanowisku
Populacja	Procent pozytywnych stwierdzeń gatunku	40%			U1	U1	U2
	Indeks populacyjny	100%			FV		
	Roczny wskaźnik wzrostu populacji[1]	Nie analizowany w pierwszym roku monitoringu			XX		
	Zagęszczenie rodzin[2]	1-2/10 km linii brzegowej			U1		
Siedlisko	Baza pokarmowa	Obecność preferowanych gatunków drzew i krzewów	45%	1 pkt.	U2	U2	
		Skład gatunkowy drzew na stanowisku	16%	0 pkt.			
		Średni % brzegu z zadrzewieniami	18%	0 pkt.			
		Średni udział procentowy drzew o średnicy 2,5-15 cm	8%	0 pkt.			
		Dostępność starorzeczy i innych zbiorników wodnych porośniętych przez grążele/grzybienie[3]	30%	0,5 pkt.			
	Udział siedliska kluczowego dla gatunku	Udział preferowanych zbiorników wodnych	35%	1 pkt.	FV		
		Udział preferowanych odcinków rzek	0%	0 pkt.			
		Spadek rzeki/strumienia	100%	1 pkt.			
		Fluktuacje poziomu wody[2]	Małe na 65% punktów	1 pkt.			
	Charakter strefy przybrzeżnej	Charakter nadbrzeżnych zadrzewień	Dominacja punktów z brakiem drzew	0 pkt.	U2		
		Drzewa i krzewy w promieniu do 30 m	Dominacja punktów z brakiem lub pojedynczymi drzewami	0 pkt.			
		Lesistość	75%	1 pkt.			
		Naturalność koryta cieku	0%	0 pkt.			
		Dostępność schronień	45%	0,5 pkt.			
	Stopień antropopresji	Drogi wojewódzkie i krajowe	0%	1 pkt.	FV		
		Linie kolejowe	0%	1 pkt.			
		Sąsiedztwo zabudowań	0%	1 pkt.			
		Sąsiedztwo pól uprawnych i upraw leśnych	0%	1 pkt.			
Perspektywy ochrony		Perspektywy ochrony niezadowalające. Mimo, że liczebność gatunku w obszarze jest całkiem duża, baza pokarmowa jest słaba, a strefa przybrzeżna na większości odcinków cieków odlesiona. Przetrwanie gatunku w obszarze w stanie niepogorszonym jest możliwe, ale nie pewne.				U1	

1337 Bóbr europejski *Castor fiber*

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1337 Bóbr europejski *Castor fiber*	PLH200021_CasFib_1	**PB05** Wyrąb bez ponownego nasadzenia lub naturalnych odnowień **PL05** Modyfikacja przepływu hydrologicznego (czynniki mieszane lub nieznane)	-	<u>Zagrożenia istniejące:</u> **PB05** Tereny nadbrzeżne rzek w obszarze są w większości odlesione, naloty drzew także są usuwane, stąd niedostatek bazy pokarmowej **PL05** Cieki w obszarze są wyprostowane. Ponadto, widoczna jest ingerencja w koryto w postaci bagrowania. Powoduje to zmniejszenie potencjału norowego oraz niszczenie już istniejących nor

1337 Bóbr europejski *Castor fiber*

Cele działań ochronnych

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Populacja - ogólnie	Utrzymanie stanu ochrony populacji na poziomie co najmniej niezadowalającym (U1)	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Procent pozytywnych stwierdzeń gatunku	Utrzymanie oceny na poziomie co najmniej U1 lub poprawa oceny do FV	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Indeks populacyjny	Utrzymanie oceny wskaźnika FV – >60	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Zagęszczenie rodzin	Utrzymanie oceny wskaźnika co najmniej na poziomie U1 lub poprawa oceny do FV	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Stan siedliska - ogólnie	Poprawa oceny z U2 do poziomu U1	Osiągnięcie poprawy parametru w perspektywie kilkudziesięciu lat
Baza pokarmowa	Poprawa oceny z U2 do U1, w tym: - Obecność preferowanych gatunków drzew i krzewów: utrzymanie średniej wartości >40% - Skład gatunkowy drzew na stanowisku: osiągnięcie średniej wartości >20% - Średni % brzegu z zadrzewieniami: osiągnięcie średniej wartości >20% - Średni udział procentowy drzew o średnicy 2,5-15 cm: osiągnięcie wartości min. 25% - Dostępność starorzeczy i innych zbiorników wodnych porośniętych przez grążele/grzybienie: utrzymanie wartości 30%	Osiągnięcie poprawy wskaźnika w perspektywie kilkudziesięciu lat

1337 Bóbr europejski *Castor fiber*

Cele działań ochronnych c.d.

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Udział siedliska kluczowego dla gatunku	Utrzymanie oceny FV, w tym: - Udział preferowanych zbiorników wodnych: utrzymanie wartości >20% - Udział preferowanych odcinków rzek: utrzymanie wartości 0% - Spadek rzeki/strumienia: utrzymanie spadku <10‰ na wszystkich punktach - Fluktuacje poziomu wody: utrzymanie małych fluktuacji na >60% punktów	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Charakter strefy przybrzeżnej	Poprawa oceny z U2 do U1, w tym: - Charakter nadbrzeżnych zadrzewień: osiągnięcie dominacji punktów z co najmniej kępowymi zadrzewieniami nadbrzeżnymi - Drzewa i krzewy w promieniu do 30 m: osiągnięcie dominacji punktów z co najmniej kępowymi zadrzewieniami w promieniu do 30 m - Lesistość: utrzymanie min. 30% punktów, w otoczeniu których w odległości do 100 m występują drzewostany o powierzchni co najmniej 3,2 ha - Naturalność koryta cieku: utrzymanie 0% odcinków naturalnych - Dostępność schronień: utrzymanie co najmniej 20% punktów z obecnością schronień	Osiągnięcie poprawy wskaźnika w perspektywie kilkudziesięciu lat

1337 Bóbr europejski *Castor fiber*

Cele działań ochronnych c.d.

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Stopień antropopresji	Utrzymanie oceny FV, a tym: - Drogi wojewódzkie i krajowe: utrzymanie wszystkich punktów bez sąsiedztwa dróg w buforze 200 m - Linie kolejowe: utrzymanie wszystkich punktów bez sąsiedztwa linii kolejowych w buforze 200 m - Sąsiedztwo zabudowań: utrzymanie wszystkich punktów bez sąsiedztwa zabudowań w odl. maks. 100 m - Sąsiedztwo pól uprawnych i upraw leśnych: utrzymanie wszystkich punktów bez sąsiedztwa pól uprawnych i upraw leśnych w odl. maks. 50 m	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)

1337 Bóbr europejski *Castor fiber*

Działania ochronne

Działanie	Podmiot odpowiedzialny
• **Pozostawianie nalotu drzew na brzegach Nurca i Nurczyka do naturalnej sukcesji w kierunku zadrzewień nadbrzeżnych (zwłaszcza gatunki wierzb i topoli). Pozostawiać nalot w buforze do 30 m od koryta cieków na całej długości cieków z wyłączeniem terenów, gdzie wymóg koszenia wynika np. z programów rolnośrodowiskowych.**	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
• **Ograniczenie bagrowania w korytach cieków do niezbędnego minimum. Bagrowanie należy prowadzić w cyklach 2-letnich, w taki sposób, że w danym roku bagrowana jest połowa zaplanowanego terenu, w odcinkach 200-300 metrowych, z pozostawieniem pomiędzy nimi odstępów 200-300 metrowych. Prace należy prowadzić pod nadzorem teriologa.**	PGW Wody Polskie, RZGW w Lublinie
<u>Działania monitoringowe:</u> **Monitoring gatunku na 20 wybranych punktach monitoringowych, w tym na wszystkich pozytywnych punktach z 2025 roku. Monitoring zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ co 3-5 lat.**	RDOŚ w Białymstoku

1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*

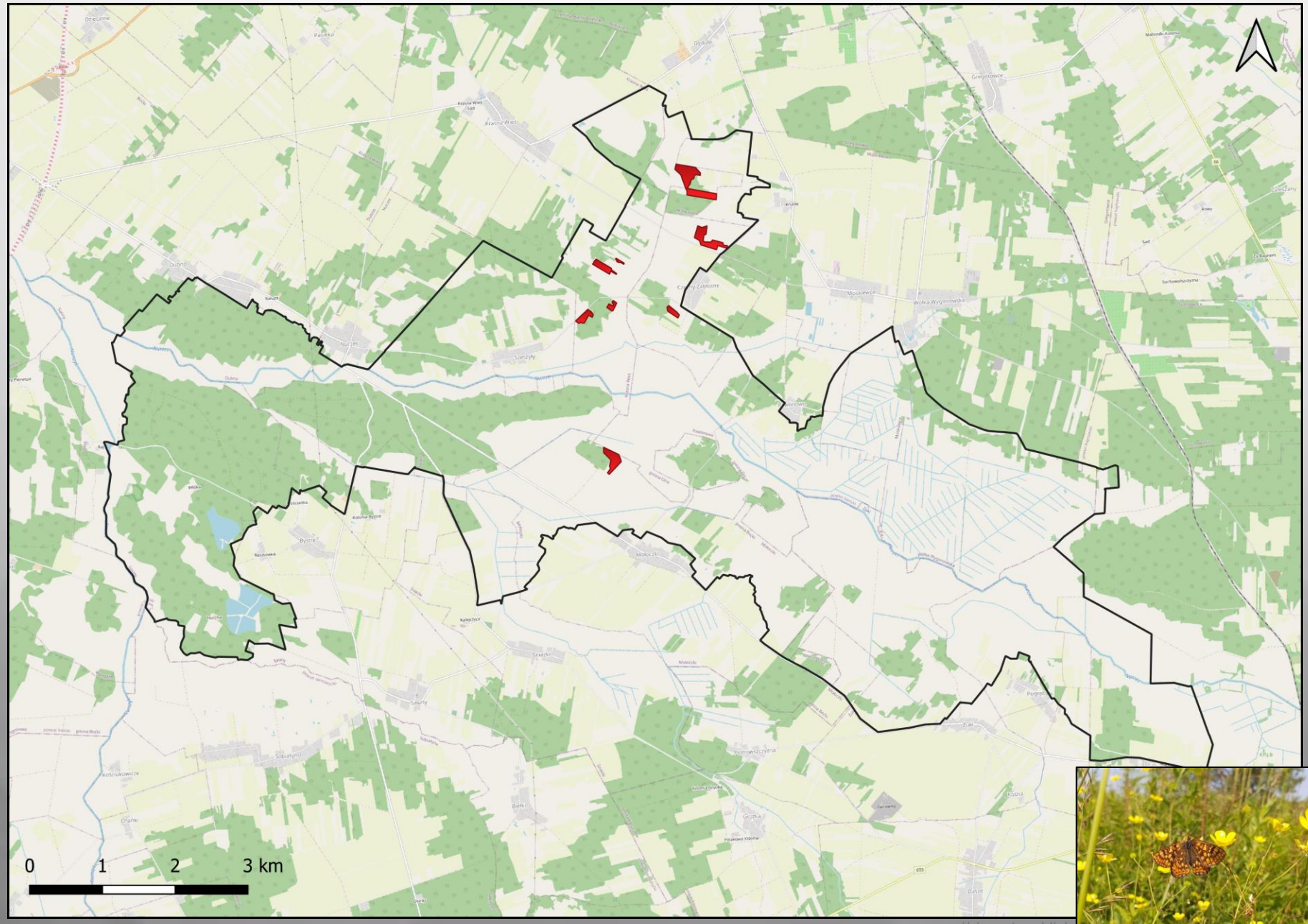

8 stanowisk gatunku w obszarze

ci/-/asset_publish
aurinia-motyl-jedn

1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*

Podsumowanie ocen parametrów na stanowiskach przeplatki aurinii				
	FV	U1	U2	XX
Populacja	6	1	1	-
Siedlisko	4	3	1	-
Perspektywy ochrony	-	8	-	-
Ocena ogólna	3	4	1	-

Podsumowanie ocen wskaźników populacji na stanowiskach przeplatki aurinii				
	FV	U1	U2	XX
Względna liczebność	2	4	2	-
Izolacja przestrzenna	7	-	1	-

Podsumowanie ocen wskaźników siedliska na stanowiskach przeplatki aurinii				
	FV	U1	U2	XX
Powierzchnia	5	1	2	-
Liczba dogodnych miejsc do rozrodu	3	4	1	-
Stopień zarośnięcia stanowiska przez drzewa i krzewy	5	3	-	-
Dostępność bazy pokarmowej gąsienicy	2	2	4	-

1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*	PLH200021_ EupAur_1	**PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	Zagrożenia istniejące: **PM07** Brak jakiegokolwiek użytkowania będzie skutkować stopniowym pogorszaniem się stanu siedliska motyla. Zagrożenia potencjalne: **PA06** Intensywne koszenie całej powierzchni będzie miało niekorzystne skutki dla populacji na stanowisku **PM07** Brak jakiegokolwiek użytkowania może doprowadzić w perspektywie kilkunastu lat zaniku siedliska motyla.
1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*	PLH200021 _EupAur_2	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	Zagrożenia istniejące: **PA06** W 2020 r. 2/3 stanowiska została skoszona w czasie, kiedy populacja gatunku była na wczesnym etapie rozwoju (jaja, młode larwy). **PM07** Cześć powierzchni stanowiska nie ma śladów ostatniego użytkowania, co skutkuje zapewne stopniowym pogarszaniem się stanu siedliska gatunku. Zagrożenia potencjalne: **PA06** Intensywne koszenie całej powierzchni będzie miało niekorzystne skutki dla populacji na stanowisku **PM07** Brak jakiegokolwiek użytkowania może doprowadzić w perspektywie kilkunastu lat zaniku siedliska motyla.

1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*	PLH200021 _EupAur_3	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	Zagrożenia istniejące: **PA06** W 2020 r. 2/3 stanowiska została skoszona w czasie, kiedy populacja gatunku była na wczesnym etapie rozwoju (jaja, młode larwy). Zagrożenia potencjalne: **PA06** Intensywne koszenie całej powierzchni będzie miało niekorzystne skutki dla populacji na stanowisku. **PM07** Brak jakiegokolwiek użytkowania może doprowadzić w perspektywie kilkunastu lat zaniku siedliska motyla.
1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*	PLH200021 _EupAur_4	**PA08** Ekstensywny wypas lub niewystarczający wypas zwierząt gospodarskich	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych **PA08** Ekstensywny wypas lub niewystarczający wypas zwierząt gospodarskich **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	Zagrożenia istniejące: **PA08** Większość stanowiska jest wykorzystywana jako pastwisko. Na terenie wypasu krów liczba osobników rośliny żywicielskiej larw była bardzo niska. Zagrożenia potencjalne: **PA06** Intensywne koszenie całej powierzchni będzie miało niekorzystne skutki dla populacji na stanowisku. **PA08** Dalsza intensyfikacja wypasu i zwiększenie jego powierzchni. **PM07** Brak jakiegokolwiek użytkowania może doprowadzić w perspektywie kilkunastu lat zaniku siedliska motyla.

1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*	PLH200021 _EupAur_5	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	Zagrożenia istniejące: **PA06** W 2020 r. znaczna część stanowiska została skoszona w czasie, kiedy populacja gatunku była na wczesnym etapie rozwoju (jaja, młode larwy). Zagrożenia potencjalne: **PA06** Intensywne koszenie całej powierzchni będzie miało niekorzystne skutki dla populacji na stanowisku. **PM07** Brak jakiegokolwiek użytkowania może doprowadzić w perspektywie kilkunastu lat zaniku siedliska motyla.
1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*	PLH200021 _EupAur_6	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	Zagrożenia istniejące: **PA06** W 2020 większość stanowiska została skoszona pierwszy raz wiosną. Zagrożenia potencjalne: **PA06** Intensywne koszenie całej powierzchni będzie miało niekorzystne skutki dla populacji na stanowisku. **PM07** Brak jakiegokolwiek użytkowania może doprowadzić w perspektywie kilkunastu lat zaniku siedliska motyla.

1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*	PLH200021 _EupAur_7	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	Zagrożenia istniejące: **PA06** W 2020 r. większość stanowiska została skoszona w czasie, kiedy populacja gatunku była na wczesnym etapie rozwoju (jaja, młode larwy). Zagrożenia potencjalne: **PA06** Intensywne koszenie całej powierzchni będzie miało niekorzystne skutki dla populacji na stanowisku. **PM07** Brak jakiegokolwiek użytkowania może doprowadzić w perspektywie kilkunastu lat zaniku siedliska motyla.
1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*	PLH200021 _EupAur_8	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	Zagrożenia istniejące: **PA06** W 2020 r. 2/3 stanowiska została skoszona w czasie, kiedy populacja larw gatunku była na wczesnym etapie rozwoju. Zagrożenia potencjalne: **PA06** Intensywne koszenie całej powierzchni będzie miało niekorzystne skutki dla populacji na stanowisku. **PM07** Brak jakiegokolwiek użytkowania może doprowadzić w perspektywie kilkunastu lat zaniku siedliska motyla.

1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*

Cele działań ochronnych

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Populacja	Utrzymanie co najmniej 8 stanowisk gatunku w obszarze	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Siedlisko - ogólnie	Utrzymanie oceny stanu ochrony siedliska na poziomie FV na 4 stanowiskach, poprawa oceny U1 i U2 do FV na 2 stanowiskach oraz utrzymanie ocen U1 na jednym stanowisku poprzez utrzymanie bądź poprawę ocen poniższych wskaźników	Osiągnięcie poprawy wskaźnika w perspektywie 10 lat
Powierzchnia stanowiska	Utrzymanie oceny FV na pięciu stanowiskach, utrzymanie oceny U1 na jednym stanowisku, utrzymanie oceny U2 na jednym stanowisku oraz poprawa oceny U2 do U1 na jednym stanowisku	Osiągnięcie poprawy wskaźnika w perspektywie 10 lat
Liczba dogodnych miejsc do rozrodu	Utrzymanie oceny FV na trzech stanowiskach w obszarze, poprawa oceny U1 do FV na czterech stanowiskach oraz utrzymanie oceny U2 na jednym stanowisku	Osiągnięcie poprawy wskaźnika w perspektywie 10 lat
Stopień zarośnięcia stanowiska przez drzewa i krzewy	Utrzymanie oceny FV na 5 stanowiskach, poprawa oceny U1 do FV na trzech stanowiskach	Osiągnięcie poprawy wskaźnika natychmiast po wykonaniu działań ochronnych
Dostępność bazy pokarmowej gąsienic	Utrzymanie oceny FV na dwóch stanowiskach, utrzymanie oceny U2 na jednym stanowisku, poprawa oceny U1 do FV na dwóch stanowiskach oraz poprawa oceny U2 do FV na trzech stanowiskach	Osiągnięcie poprawy wskaźnika w perspektywie 10 lat

1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*

Działania ochronne

Działanie	Podmiot odpowiedzialny
<u>Działanie obligatoryjne:</u> **Zachowanie siedliska gatunku poprzez użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe**	Właściciele i zarządcy gruntów
<u>Działanie fakultatywne:</u> • **Ekstensywny wypas bydła lub koni z obsadą 0,2-0,5 DJP/ha, alternatywnie lub rotacyjne koszenie 1/3-1/2 powierzchni co roku (najlepiej w formie mozaiki) lub też koszenie większej powierzchni z oszczędzaniem fragmentów siedliska z oprzędami larwalnymi. Koszenie powinno być wykonywane po 15 września, wypas może być całoroczny.** • **Usunięcie podrostu drzew i krzewów.** • **Zakaz wałowania, włókowania i mulczowania**	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
<u>Działania monitoringowe:</u> **Monitoring gatunku na 8 stanowiskach zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ co 3-5 lat.**	RDOŚ w Białymstoku

1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*

0 1 2 3 km

4 stanowiska gatunku w obszarze

Fot. P. Mikoła
https://wazki.p

1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*

Podsumowanie ocen parametrów na stanowiskach zalotki większej				
	FV	U1	U2	XX
Populacja	-	1	3	-
Siedlisko	-	4	-	-
Perspektywy ochrony	3	-	1	-
Ocena ogólna	-	3	1	-

Podsumowanie ocen wskaźników populacji na stanowiskach zalotki większej				
	FV	U1	U2	XX
Liczba samców	1	3	-	-
Liczba wylinek	-	-	4	-

Podsumowanie ocen wskaźników siedliska na stanowiskach zalotki większej				
	FV	U1	U2	XX
Występowanie określonych gatunków roślin	1	3	-	-
Udział roślinności dogodnej dla gatunku	2	2	-	-
Charakter otoczenia (antropopresja)	2	1	1	-

1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*	PLH200021_LeuPec_1	**PA25** Działalność rolnicza niewymieniona powyżej **PJ03** Zmiany w reżimach opadowych spowodowane zmianami klimatu	**PA22** Odwadnianie w celu wykorzystania gruntów jako grunty rolne **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	Zagrożenia istniejące: **PA25** Pole położone w pobliżu zbiornika prawdopodobnie jest nawożone, co ma zapewne wpływ na jakość i trofię wody w zbiorniku. **PJ03** Susza, wysychanie zbiornika pod wpływem długotrwałej suszy i obniżenia się poziomu wód gruntowych. Zagrożenia potencjalne: **PA22** Możliwa jest też próba odwodnienia terenu lokalnym niewielkim rowem. **PM07** Prawdopodobne jest zarośnięcie zbiornika przez rośliny i jego zupełne wypłycanie.
1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*	PLH200021_LeuPec_2	**PX04** Brak presji lub zagrożeń	**PA22** Odwadnianie w celu wykorzystania gruntów jako grunty rolne **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	Zagrożenia potencjalne: **PA22** Teoretycznie możliwa jest próba odwodnienia terenu poprzez pogłębienie rowu melioracyjnego, położonego na zachód od zbiornika za turzycowiskiem – jest to jednak bardzo mało prawdopodobny scenariusz zdarzeń. **PM07** Proces zarastania zbiornika może postępować, jednak będą to zmiany powolne, szybciej może nastąpić proces ocieniania zbiornika poprzez drzewa i krzewy rosnące na grobli wzdłuż stawu, a w szczególności przez ekspansywną czeremchę amerykańską oraz wierzby.

1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*	PLH200021_LeuPec_3	**PX04** Brak presji lub zagrożeń	**PC05** Wydobycie torfu **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	Zagrożenia potencjalne: **PC05** Wydobywanie torfu może mieć różne odziaływanie na populację zalotki, co zależy do skali i charakteru zjawiska. W krótkiej perspektywie może mieć ono negatywny wpływ, na liczebność populacji, jednak na dłuższą metę pozyskanie torfu tworzy siedlisko tej ważki i charakteryzuje się raczej pozytywnym wpływem na trwałość i wielkość jej populacji. **PM07** Dynamika zarastania zbiornika jest trudna do przewidzenia i niewątpliwie zachodzi, można jednak założyć, że oba dość duże akweny nie zostaną opanowane przez pałkę i trzcinę wcześniej niż za 20-30 lat. Jest tak prawdopodobnie ze względu na znikomy dopływ biogenów do zbiorników na tym stanowisku.
1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*	PLH200021_LeuPec_4	**PX04** Brak presji lub zagrożeń	**PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	Zagrożenia potencjalne: **PM07** Dynamika zarastania zbiornika jest nieprzewidywalna jednak zbiornik jest dość głęboki i do tej pory intensywnie nie zarastał roślinnością wodną, brak jest także w pobliżu pojawiających się drzew i krzewów, które mogłyby go zacienić.

1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*

Cele działań ochronnych

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Populacja	Utrzymanie co najmniej 4 stanowisk gatunku w obszarze	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Występowanie określonych gatunków roślin	Utrzymanie oceny FV na jednym stanowisku oraz oceny U1 na trzech stanowiskach	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Udział roślinności dogodnej dla gatunku	Utrzymanie oceny FV na dwóch stanowiskach oraz utrzymanie oceny U1 na dwóch stanowiskach	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Charakter otoczenia (antropopresja)	Utrzymanie oceny FV na dwóch stanowiskach, utrzymanie oceny U1 na jednym stanowisku oraz utrzymanie oceny U2 na jednym stanowisku	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)

Działania ochronne

Nie planuje się działań dotyczących ochrony czynnej oraz związanych z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania siedlisk gatunku

<u>Działania monitoringowe:</u>
Monitoring gatunku na 4 stanowiskach zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ co 3-5 lat (Podmiot odpowiedzialny: RDOŚ w Białymstoku)

1355 Wydra *Lutra lutra*

czerwone punkty i odcinki – brak wydry

niebieskie punkty i odcinki – wydra obecna

0 1 2 3 km

Fot. R. Łapiński

70% pozytywnych stwierdzeń gatunku (14 z 20 stanowisk)

Parametr	Wskaźniki	Wartość wskaźnika			Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena stanu ochrony gatunku na stanowisku
Populacja	Procent pozytywnych stwierdzeń gatunku	70%			FV	FV	U1
	Indeks populacyjny	15			U1		
	Roczny wskaźnik wzrostu populacji[1]	0,05			FV		
	Zagęszczenie rodzin[2]	Brak możliwości dokładnego obliczenia ze względu na brak tropów. Ocenę oszacowano w oparciu o pozytywne punkty monitoringowe.			FV		
Siedlisko	Baza pokarmowa	Biomasa ryb	>10g/m^2	1 pkt.	U1	U1	
		Zróżnicowanie gatunkowe ichtiofauny	>8[3]	1 pkt.			
		Miejsca rozrodu płazów	100%	1 pkt.			
		Naturalność koryta cieku	0%	0 pkt.			
	Udział siedliska kluczowego dla gatunku	Udział preferowanych odcinków rzek	35%	0,5 pkt.	U1		
		Obecność preferowanych zbiorników wodnych	0%	0 pkt.			
		Obecność mniejszych zbiorników wodnych	35%	1 pkt.			
	Charakter strefy brzegowej	Stopień pokrycia brzegów drzewami i krzewami	18%	0,5 pkt.	U1		
		Lesistość	75%	1 pkt.			
		Stopień regulacji rzek	100%	0 pkt.			
		Dostępność schronień	80%	1 pkt.			
	Stopień antropopresji	Drogi wojewódzkie i krajowe	0%	1 pkt.	FV		
		Linie kolejowe	0%	1 pkt.			
		Sąsiedztwo zabudowań	0%	1 pkt.			
		Przepusty pod drogami	0%	1 pkt.			
Perspektywy ochrony		Perspektywy ochrony dobre. Mimo obniżonych ocen niektórych wskaźników cząstkowych, populacja w obszarze wydaje się co najmniej stabilna. Wskaźniki populacyjne wskazują na niewielki wzrost populacji gatunku. Szanse na przetrwanie gatunku w obszarze w stanie niepogorszonym są niemal pewne.				FV	

1355 Wydra *Lutra lutra*

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1335 Wydra *Lutra Lutra*	PLH200021 _LutLut_1	**PB05** Wyrąb bez ponownego nasadzenia lub naturalnych odnowień **PL05** Modyfikacja przepływu hydrologicznego (czynniki mieszane lub nieznane)	-	<u>Zagrożenia istniejące:</u> **PB05** Tereny nadbrzeżne rzek w obszarze są w większości odlesione, naloty drzew także są usuwane, stąd zmniejszenie liczby schronień **PL05** Cieki w obszarze są wyprostowane. Ponadto, widoczna jest ingerencja w koryto w postaci bagrowania. Powoduje to zmniejszenie potencjału norowego oraz niszczenie już istniejących nor

1355 Wydra *Lutra lutra*

Cele działań ochronnych

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Populacja - ogólnie	Utrzymanie stanu ochrony populacji na poziomie FV	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Procent pozytywnych stwierdzeń gatunku	Utrzymanie oceny wskaźnika FV	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Indeks populacyjny	Utrzymanie oceny wskaźnika U1 lub poprawa wskaźnika do oceny FV	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Roczny wskaźnik wzrostu populacji	Utrzymanie oceny wskaźnika FV	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Zagęszczenie rodzin	Utrzymanie oceny wskaźnika FV	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Stan siedliska – ogólnie	Utrzymanie oceny parametru U1	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Baza pokarmowa	Utrzymanie oceny U1, w tym: - Biomasa ryb: utrzymanie wartości >10g/m^2 - Zróżnicowanie gatunkowe ichtiofauny: utrzymanie wartości >8 - Miejsca rozrodu płazów: utrzymanie obecności miejsc rozrodu płazów na wszystkich punktach - Naturalność koryta cieku: utrzymanie braku naturalności cieku na wszystkich punktach	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)

1355 Wydra *Lutra lutra*

Cele działań ochronnych c.d.

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Udział siedliska kluczowego dla gatunku	Utrzymanie oceny U1, w tym: - Udział preferowanych odcinków rzek: utrzymanie obecności odcinków rzek >3 m szerokości na co najmniej 35% punktów - Obecność preferowanych zbiorników wodnych: utrzymanie braku zbiorników1) wodnych o powierzchni >30 ha na wszystkich punktach - Obecność mniejszych zbiorników wodnych: utrzymanie obecności mniejszych zbiorników wodnych na co najmniej 35% punktów	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Charakter strefy brzegowej	Utrzymanie oceny U1, w tym: - Stopień pokrycia brzegów drzewami i krzewami: utrzymanie średniej wartości co najmniej 18% lub poprawa wartości do >30% - Lesistość: utrzymanie >30% punktów w otoczeniu których w odległości maks. 100 m występują zwarte drzewostany leśne o powierzchni min. 1 ha - Stopień regulacji rzek: utrzymanie 100% punktów, na których odnotowano zdegradowane i/lub uregulowane brzegi - Dostępność schronień: utrzymanie >40% punktów, na których odnotowano obecność siedlisk zapewniających schronienia	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)

1355 Wydra *Lutra lutra*

Cele działań ochronnych c.d.

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Stopień antropopresji	Utrzymanie oceny FV, w tym: - Drogi wojewódzkie i krajowe: utrzymanie braku obecności dróg wojewódzkich i krajowych w 200 m strefie buforowej na wszystkich punktach - Linie kolejowe: utrzymanie braku linii kolejowych w 200 m strefie buforowej na wszystkich punktach - Sąsiedztwo zabudowań: utrzymanie braku zabudowań w odległości maks. 100 m na wszystkich punktach - Przepusty pod drogami: utrzymanie braku obecności przepustów lub nieprzechodnim małych mostów na wszystkich punktach	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)

1355 Wydra *Lutra lutra*

Działania ochronne

Nie planuje się działań dotyczących ochrony czynnej oraz związanych z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania siedlisk gatunku

Działania monitoringowe:
Monitoring gatunku na 20 wybranych punktach monitoringowych, w tym na wszystkich pozytywnych punktach z 2025 roku. Monitoring zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ co 3-5 lat (Podmiot odpowiedzialny: RDOŚ w Białymstoku)

1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

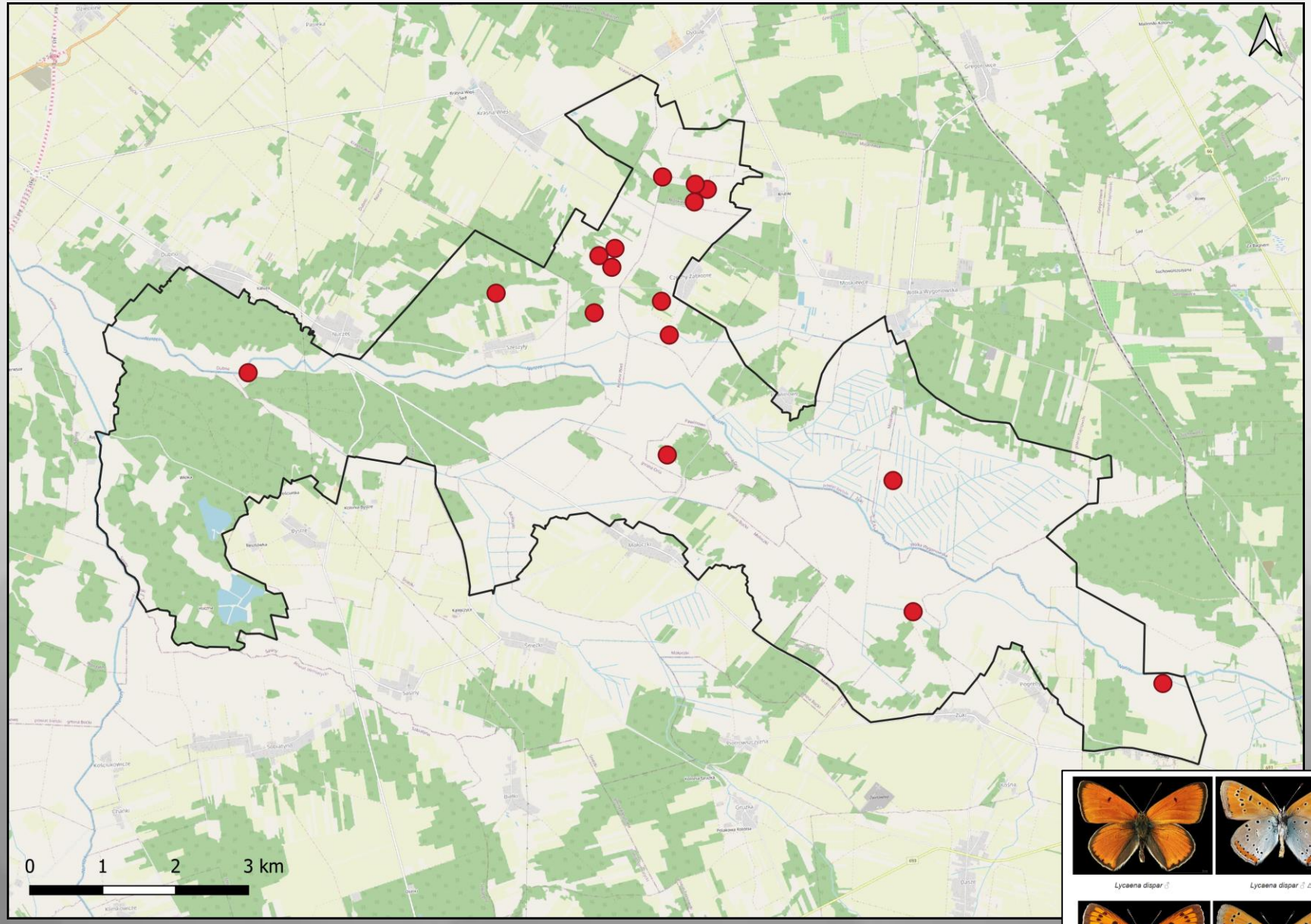

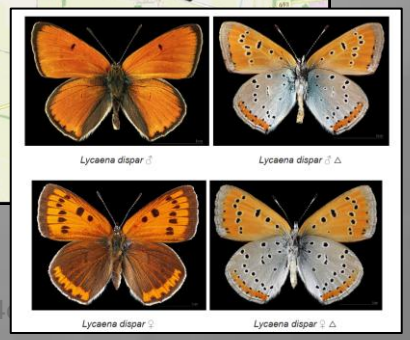

Obecność w 5 z 6 umownych kwadratów

https://pl.wikipedia.org/wiki/Czerwo%C5%84

1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

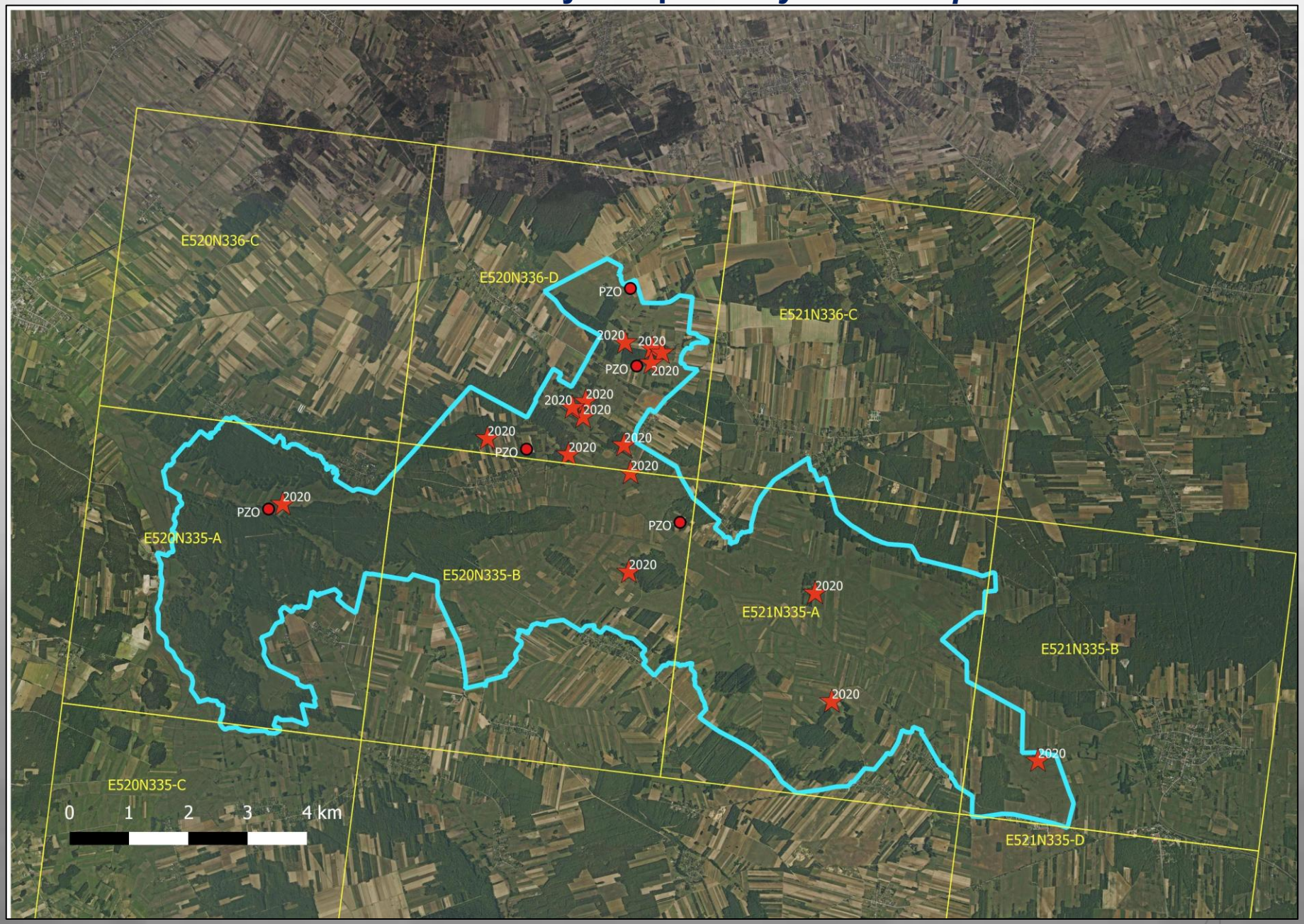

Sielezniew i in. 2021

1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

Gatunek	Kod	Stanowisko	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Stan ochrony gatunku w obszarze
Czerwończyk nieparek *Lycena dispar*	1060	Obszar Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca. Nie dokonano oceny stanu ochrony gatunku w obszarze.	Stan populacji	Obecność gatunku	XX	XX	XX	FV (ocena ekspercka)
			Stan siedliska	Baza pokarmowa	XX	XX		
				Rodzaj środowiska	XX			
				Rośliny nektarodajne	XX			
			Perspektywy ochrony/ zachowania		XX	XX		

Stan ochrony gatunku oceniany tylko w skali regionów biogeograficznych!

1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1060 Czerwończyk nieparek *Lycena dispar*	Obszar Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych **PA08** Ekstensywny wypas lub niewystarczający wypas zwierząt gospodarskich	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	<u>Zagrożenia istniejące:</u> **PA06** Część łąk stanowiących potencjalne stanowisko czerwończyka nieparka była wykaszana na etapie jaj/larw. **PA08** Część stanowiska jest wykorzystywana jako pastwisko. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> **PA06** Intensywne koszenie całej powierzchni będzie miało niekorzystne skutki dla rośliny żywicielskiej larw. **PM07** Brak jakiegokolwiek użytkowania doprowadzi w perspektywie kilkunastu lat do pogorszenia stanu siedliska motyla (sukcesja)

1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

Cele działań ochronnych

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Populacja	Utrzymanie obecności gatunku co najmniej w >80% monitorowanych kwadratów, co odpowiada ocenie FV wskaźnika	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Siedlisko	Utrzymanie na poziomie oceny FV poprzez utrzymanie siedlisk o odpowiednich parametrach tj. łąk, na których występują rośliny żywicielskie, tj.: szczaw lancetowaty *Rumex hydrolapathum*, szczaw łąkowy *Rumex acetosa*, szczaw kędzierzawy *Rumex crispus* i szczaw tępolistny *Rumex obtusifolius*	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)

Działania ochronne

Nie planuje się działań dotyczących ochrony czynnej oraz związanych z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania siedlisk gatunku.

<u>Działania monitoringowe:</u>
Monitoring gatunku w 6 kwadratach zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ co 3-5 lat (Podmiot odpowiedzialny: RDOŚ w Białymstoku)

4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*

0 1 2 3 km

6 stanowisk gatunku w obszarze

https://pl.wikipedia.or

4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*

Podsumowanie ocen parametrów na stanowiskach czerwończyka fioletka				
	FV	U1	U2	XX
Populacja	-	-	6	-
Siedlisko	4	2	-	-
Perspektywy ochrony	-	6	-	-
Ocena ogólna	6	-	-	-

Podsumowanie ocen wskaźników populacji na stanowiskach czerwończyka fioletka				
	FV	U1	U2	XX
Liczba obserwowanych osobników w II pokoleniu	-	-	6	-
Indeks liczebności	-	-	6	-
Izolacja	2	4	-	-

Podsumowanie ocen wskaźników siedliska na stanowiskach czerwończyka fioletka				
	FV	U1	U2	XX
Powierzchnia	6	-	-	-
Baza pokarmowa	3	3	-	-
Wiatrochrony	6	-	-	-
Zarastanie ekspansywnymi bylinami	6	-	-	-
Zarastanie przez drzewa/krzewy	6	-	-	-

4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*	PLH200021_LycHel_1 PLH200021_LycHel_2 PLH200021_LycHel_3 PLH200021_LycHel_4 PLH200021_LycHel_5 PLH200021_LycHel_6	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych	**PA06** Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu	<u>Zagrożenia istniejące:</u> **PA06** W 2020 roku (na stanowisku 6 także w 2021 roku) duża część stanowiska została skoszona w czasie pojawu drugiego pokolenia czerwończyka fioletka. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> **PA06** Intensywne koszenie całej powierzchni będzie miało niekorzystne skutki dla populacji na stanowisku. **PM07** Brak jakiegokolwiek użytkowania może doprowadzić w perspektywie kilkunastu lat zaniku siedliska motyla.

4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*

Cele działań ochronnych

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Populacja	Utrzymanie co najmniej 6 stanowisk gatunku w obszarze	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Powierzchnia	Utrzymanie oceny FV na wszystkich stanowiskach	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Baza pokarmowa	Utrzymanie oceny FV na 3 stanowiskach, utrzymanie oceny U1 na 2 stanowiskach oraz poprawa oceny wskaźnika U1 do FV na 1 stanowisku	Osiągnięcie poprawy wskaźnika w perspektywie 10 lat
Wiatrochrony	Utrzymanie oceny FV na wszystkich stanowiskach	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Zarastanie ekspansywnymi bylinami	Utrzymanie oceny FV na wszystkich stanowiskach	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Zarastanie przez drzewa/ krzewy	Utrzymanie oceny FV na wszystkich stanowiskach	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)

4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*

Działania ochronne

Działanie	Podmiot odpowiedzialny
Działanie obligatoryjne: **Zachowanie siedliska gatunku poprzez użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe**	Właściciele i zarządcy gruntów
Działanie fakultatywne: • **Koszenie po 1 września całej powierzchni co rok lub co dwa lata.** • **Zakaz wałowania, włókowania i mulczowania oraz usuwania drzew i krzewów rosnących wzdłuż rowów, tworzących liniowe wiatrochrony.**	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
Działania monitoringowe: **Monitoring gatunku na 6 stanowiskach zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ co 3-5 lat.**	RDOŚ w Białymstoku

Nowe przedmioty ochrony

1149 Koza *Cobitis taenia*

Gatunek odłowiony na 11 stanowiskach, występowanie potencjalnie w całym Nurcu

1149 Koza *Cobitis taenia*

Podsumowanie ocen parametrów na stanowiskach kozy				
	FV	U1	U2	XX
Populacja	1	6	4	-
Siedlisko	-	-	11	-
Perspektywy ochrony	3	8	-	-
Ocena ogólna	-	-	11	-

Podsumowanie ocen wskaźników populacji na stanowiskach kozy				
	FV	U1	U2	XX
Względna liczebność	9	2	-	-
Struktura wiekowa	1	6	4	-
Udział gatunku w zespole ryb i minogów	10	1	-	-

Podsumowanie ocen wskaźników siedliska na stanowiskach kozy				
	FV	U1	U2	XX
EFI+	-	-	-	11
Jakość hydromorfologiczna	-	-	11	-

1149 Koza *Cobitis taenia*

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1149 Koza *Cobitis taenia*	PLH200021_CobTae_1 PLH200021_CobTae_2 PLH200021_CobTae_3 PLH200021_CobTae_4 PLH200021_CobTae_5 PLH200021_CobTae_6 PLH200021_CobTae_7 PLH200021_CobTae_8 PLH200021_CobTae_9 PLH200021_CobTae_10 PLH200021_CobTae_11	**PL05** Modyfikacja przepływu hydrologicznego (czynniki mieszane lub nieznane) **PD02** Energia wodna (tamy, jazy, elektrownie przepływowe i odpowiednia infrastruktura) lub PL03 Stare zapory lub inna przestarzała infrastruktura **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu **PJ03** Zmiany w reżimach opadowych spowodowane zmianami klimatu	-	Zagrożenia istniejące: **PL05** Cieki w obszarze są wyprostowane. Ponadto, na stanowiskach 2, 8, 9 stwierdzono ślady bagrowania. **PD02** Wahania poziomu wody i redukcja przepływu spowodowane jazami i melioracjami rolniczymi powodują pogorszenie parametrów fizykochemicznych wody (zamulenie tarlisk, wzrost temperatury i spadek natlenienia wody), a także ograniczenie możliwości zasiedlania nowych stanowisk. W obszarze i powyżej niego usytuowane są jazy bez urządzeń do migracji ryb. **PM07** W ciekach widoczne są procesy eutrofizacji. Przyczyn eutrofizacji jest kilka, między innymi rolnictwo, ale także zwiększenie ilości światła docierającego do rzeki oraz wzrost temperatury wody wywołane wykonanymi w przeszłości regulacjami i deforestacją doliny rzecznej. W wypadku rzeki Nurzec za eutrofizację odpowiada przede wszystkim dopływ nutrientów z doliny rzecznej. Ponadto, na stanowiskach 2 i 3 występują ryby drapieżne (szczupak, okoń), które mogą żerować na osobnikach kozy. **PJ03** W ostatnich pięciu latach zaobserwowano małe opady i bardzo mało śnieżne zimy. Prowadzi to do obniżenia poziomu wody, zwłaszcza w dopływach Nurca i w rowach. Powoduje to zmiany termiki, czy widocznego na większości stanowisk nadmiernego wzrostu roślin naczyniowych w korycie rzeki na skutek zwiększonego dopływu promieni słonecznych.

1149 Koza *Cobitis taenia*

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1149 Koza *Cobitis taenia*	PLH200021_CobTae_6	**PI02** Inne inwazyjne gatunki obce (inne niż gatunki stwarzające zagrożenie dla UE)	-	Zagrożenia istniejące: **PI02** Stwierdzony inwazyjny czebaczek amurski może znacznie zwiększyć swoją populację w sytuacji przerwania postępującej renaturyzacji siedlisk. Jest mniej wymagający i bardziej odporny na zaburzone i niekorzystne warunki siedliskowe od przedmiotów ochrony.
1149 Koza *Cobitis taenia*	PLH200021_CobTae_1 PLH200021_CobTae_3 PLH200021_CobTae_4 PLH200021_CobTae_5 PLH200021_CobTae_6 PLH200021_CobTae_7 PLH200021_CobTae_10 PLH200021_CobTae_11	-	**PL05** Modyfikacja przepływu hydrologicznego (czynniki mieszane lub nieznane)	Zagrożenia potencjalne: **PL05** Możliwe jest wykonywanie bagrowania w miejscach, w których podczas prac terenowych tego nie stwierdzono.

1149 Koza *Cobitis taenia*

Cele działań ochronnych

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Populacja - ogólnie	Utrzymanie stanu ochrony gatunku w obszarze na poziomie co najmniej U1 na co najmniej 60% stanowisk	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Względna liczebność	Utrzymanie oceny FV na co najmniej 80% stanowisk	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Struktura wiekowa	Utrzymanie oceny na poziomie co najmniej U1 na co najmniej 60% stanowisk	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Udział gatunku w zespole ryb i minogów	Utrzymanie oceny FV na co najmniej 90% stanowisk	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Siedlisko – ogólnie	Poprawa oceny z U2 do FV na wszystkich stanowiskach gatunku	Osiągnięcie poprawy wskaźnika w perspektywie 10 lat
Jakość hydromorfologiczna	Poprawa oceny z U2 do FV na wszystkich stanowiskach gatunku poprzez osiągnięcie średniej wartości nie większej niż 2,5, w tym: - Ciągłość cieku: osiągnięcie wartości 1 - Charakter i modyfikacja brzegów: osiągnięcie wartości 3 - Charakterystyka przepływu: utrzymanie wartości 3 - Geometria koryta: osiągnięcie wartości 3 - Mobilność koryta: utrzymanie wartości 3 - Substrat denny: utrzymanie wartości 2	Osiągnięcie poprawy wskaźnika w perspektywie 10 lat

1149 Koza *Cobitis taenia*

Działania ochronne

Działanie	Podmiot odpowiedzialny
• **Udrożnienie jazów istniejących w obszarze oraz powyżej w Kleszczelach (rzeki Nurzec i Nurczyk) poprzez ich likwidację lub w przypadku braku możliwości likwidacji poprzez zamianę na bystrotok**	PGW Wody Polskie, RZGW w Lublinie
• **Ograniczenie bagrowania w korytach cieków do niezbędnego minimum. Bagrowanie należy prowadzić w cyklach 2-letnich, w taki sposób, że w danym roku bagrowana jest połowa zaplanowanego terenu, w odcinkach 200-300 metrowych, z pozostawieniem pomiędzy nimi odstępów 200-300 metrowych. Prace należy prowadzić pod nadzorem ichtiologa.**	PGW Wody Polskie, RZGW w Lublinie
Działania monitoringowe: **Monitoring gatunku na co najmniej 8 stanowiskach zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ co 3-5 lat.**	RDOŚ w Białymstoku

5339 Różanka *Rhodeus amarus*

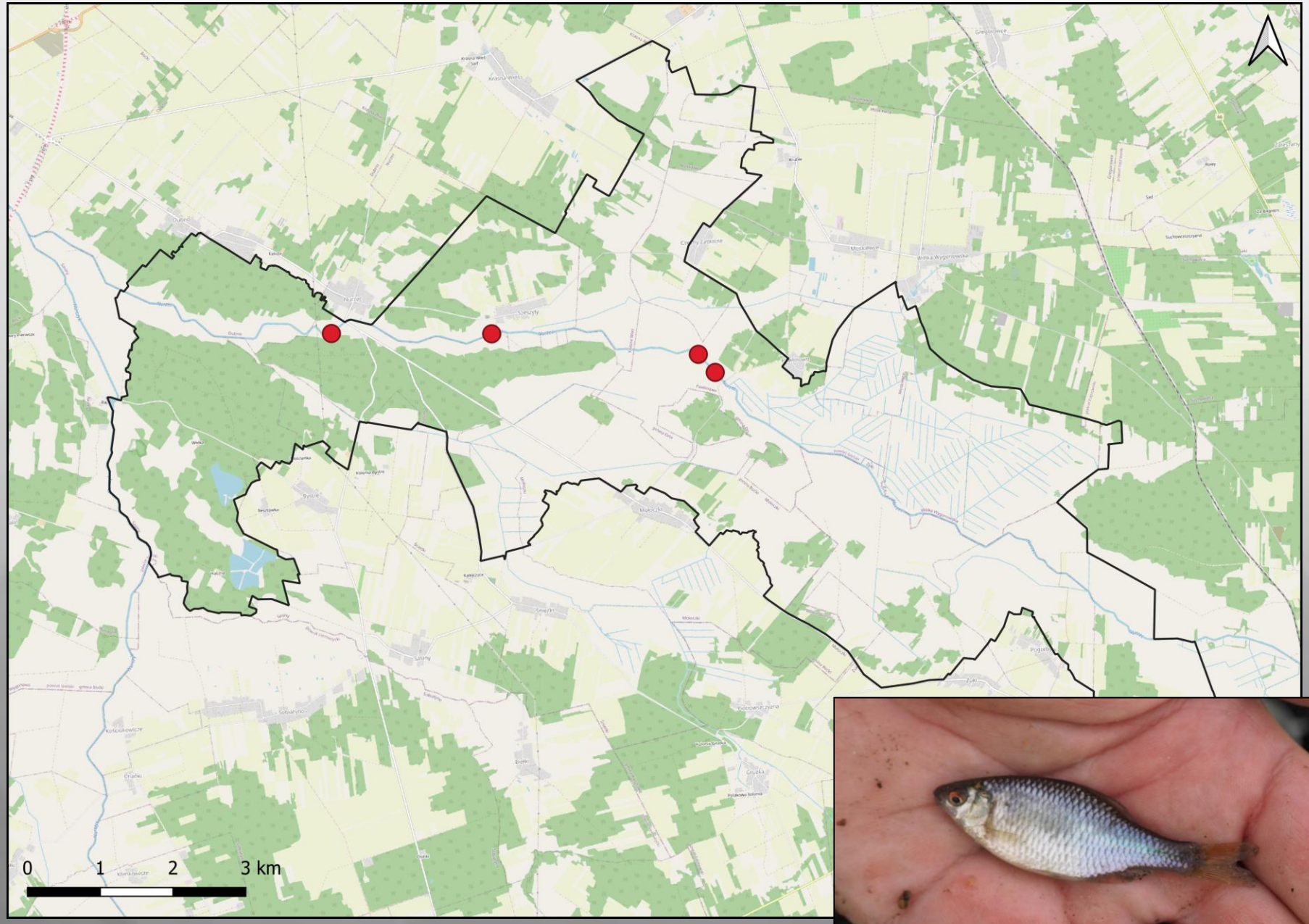

Fot. S. Klich

Gatunek odłowiono na 4 stanowiskach

5339 Różanka *Rhodeus amarus*

5339 Różanka *Rhodeus amarus*

Podsumowanie ocen parametrów na stanowiskach różanki				
	FV	U1	U2	XX
Populacja	4	-	-	-
Siedlisko	-	4	-	-
Perspektywy ochrony	-	4	-	-
Ocena ogólna	-	4	-	-

Podsumowanie ocen wskaźników populacji na stanowiskach różanki				
	FV	U1	U2	XX
Względna liczebność	4	-	-	-
Struktura wiekowa	4	-	-	-
Udział gatunku w zespole ryb i minogów	1	3	-	-

Podsumowanie ocen wskaźników siedliska na stanowiskach różanki				
	FV	U1	U2	XX
EFI+	-	-	-	4
Jakość hydromorfologiczna	-	-	4	-
Stopień porośnięcia linii brzegowej przez roślinność wodną	4	-	-	-
Względna liczebność małży Unio sp. i Anodonta	4	-	-	-

5339 Różanka *Rhodeus amarus*

Zagrożenia

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
5339 Różanka *Rhodeus amarus*	PLH200021_RhoAma_1 PLH200021_RhoAma_2 PLH200021_RhoAma_3 PLH200021_RhoAma_4	**PL05** Modyfikacja przepływu hydrologicznego (czynniki mieszane lub nieznane) **PD02** Energia wodna (tamy, jazy, elektrownie przepływowe i odpowiednia infrastruktura) lub PL03 Stare zapory lub inna przestarzała infrastruktura **PM07** Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu **PJ03** Zmiany w reżimach opadowych spowodowane zmianami klimatu	-	Zagrożenia istniejące: **PL05** Cieki w obszarze są wyprostowane. Ponadto, na stanowiskach 1 i 2 stwierdzono ślady bagrowania. **PD02** Wahania poziomu wody i redukcja przepływu spowodowane jazami i melioracjami rolniczymi powodują pogorszenie parametrów fizykochemicznych wody (zamulenie tarlisk, wzrost temperatury i spadek natlenienia wody), a także ograniczenie możliwości zasiedlania nowych stanowisk. W obszarze i powyżej niego usytuowane są jazy bez urządzeń do migracji ryb. **PM07** W ciekach widoczne są procesy eutrofizacji. Przyczyn eutrofizacji jest kilka, między innymi rolnictwo, ale także zwiększenie ilości światła docierającego do rzeki oraz wzrost temperatury wody wywołane wykonanymi w przeszłości regulacjami i deforestacją doliny rzecznej. W wypadku rzeki Nurzec za eutrofizację odpowiada przede wszystkim dopływ nutrientów z doliny rzecznej. **PJ03** W ostatnich pięciu latach zaobserwowano małe opady i bardzo mało śnieżne zimy. Prowadzi to do obniżenia poziomu wody, zwłaszcza w dopływach Nurca i w rowach. Powoduje to zmiany termiki, czy widocznego na większości stanowisk nadmiernego wzrostu roślin naczyniowych w korycie rzeki na skutek zwiększonego dopływu promieni słonecznych.

5339 Różanka *Rhodeus amarus*

Cele działań ochronnych

Parametr/wskaźnik	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
Populacja - ogólnie	Utrzymanie stanu ochrony gatunku w obszarze na poziomie FV na wszystkich stanowiskach dogodnych dla gatunku	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Względna liczebność	Utrzymanie oceny FV na wszystkich stanowiskach dogodnych dla gatunku	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Struktura wiekowa	Utrzymanie oceny FV na wszystkich stanowiskach dogodnych dla gatunku	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Udział gatunku w zespole ryb i minogów	Utrzymanie oceny co najmniej U1 na co najmniej 75% stanowisk	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Siedlisko – ogólnie	Poprawa oceny z U1 do FV na wszystkich stanowiskach gatunku	Osiągnięcie poprawy wskaźnika w perspektywie 10 lat
Jakość hydromorfologiczna	Poprawa oceny z U2 do FV na wszystkich stanowiskach gatunku poprzez osiągnięcie średniej wartości nie większej niż 2,5, w tym: - Ciągłość cieku: osiągnięcie wartości 1 - Charakter i modyfikacja brzegów: osiągnięcie wartości 3 - Charakterystyka przepływu: utrzymanie wartości 3 - Geometria koryta: osiągnięcie wartości 3 - Mobilność koryta: utrzymanie wartości 3 - Substrat denny: utrzymanie wartości 2	Osiągnięcie poprawy wskaźnika w perspektywie 10 lat
Stopień porośnięcia linii brzegowej przez roślinność wodną	Utrzymanie oceny FV na wszystkich stanowiskach gatunku	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)
Względna liczebność małży Unio sp. i Anodonta	Utrzymanie oceny FV na wszystkich stanowiskach gatunku	Nie dotyczy (utrzymanie obecnego stanu)

5339 Różanka *Rhodeus amarus*

Działania ochronne

Działanie	Podmiot odpowiedzialny
• **Udrożnienie jazów istniejących w obszarze oraz powyżej w Kleszczelach (rzeki Nurzec i Nurczyk) poprzez ich likwidację lub w przypadku braku możliwości likwidacji poprzez zamianę na bystrotok**	PGW Wody Polskie, RZGW w Lublinie
• **Ograniczenie bagrowania w korytach cieków do niezbędnego minimum. Bagrowanie należy prowadzić w cyklach 2-letnich, w taki sposób, że w danym roku bagrowana jest połowa zaplanowanego terenu, w odcinkach 200-300 metrowych, z pozostawieniem pomiędzy nimi odstępów 200-300 metrowych. Prace należy prowadzić pod nadzorem ichtiologa.**	PGW Wody Polskie, RZGW w Lublinie
Działania monitoringowe: **Monitoring gatunku na co najmniej 4 stanowiskach zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ co 3-5 lat.**	RDOŚ w Białymstoku

Zmiany konieczne do wprowadzenia w SDF

4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion*)	
Dotychczasowy SDF	Nowy SDF
Pokrycie – 1.44 ha	Pokrycie – 1.09 ha
Jakość danych – M	Jakość danych – G
Reprezentatywność – B	Reprezentatywność – B
Powierzchnia względna – C	Powierzchnia względna – C
Stan zachowania – B	Poziom ochrony (kategoria) – C
Ocena ogólna – C	Ocena globalna – C

6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae)*	
Dotychczasowy SDF	Nowy SDF
Pokrycie – 6.88 ha	Pokrycie – 30.87 ha
Jakość danych – G	Jakość danych – G
Reprezentatywność – B	Reprezentatywność – B
Powierzchnia względna – C	Powierzchnia względna – C
Stan zachowania – B	Poziom ochrony (kategoria) – C
Ocena ogólna – B	Ocena globalna – C

Zmiany konieczne do wprowadzenia w SDF

6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)	
Dotychczasowy SDF	Nowy SDF
Pokrycie – 18.29 ha	Pokrycie – 18.29 ha
Jakość danych – G	Jakość danych – G
Reprezentatywność – B	Reprezentatywność – B
Powierzchnia względna – C	Powierzchnia względna – C
Stan zachowania – B	Poziom ochrony (kategoria) – C
Ocena ogólna – B	Ocena globalna – C

6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)	
Dotychczasowy SDF	Nowy SDF
Pokrycie – 357.68 ha	Pokrycie – 4.14 ha
Jakość danych – M	Jakość danych – G
Reprezentatywność – B	Reprezentatywność – C
Powierzchnia względna – C	Powierzchnia względna – C
Stan zachowania – B	Poziom ochrony (kategoria) – C
Ocena ogólna – B	Ocena globalna – C

Zmiany konieczne do wprowadzenia w SDF

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*	
Dotychczasowy SDF	Nowy SDF
Wielkość populacji – b.d.	Wielkość populacji – 30-100 os.
Jakość danych – M	Jakość danych – M
Populacja – C	Populacja – C
Stan zachowania – B	Poziom ochrony – C
Izolacja – C	Izolacja – C
Ocena ogólna – B	Ocena globalna – C

1337 Bóbr europejski *Castor fiber*	
Dotychczasowy SDF	Nowy SDF
Wielkość populacji – b.d.	Wielkość populacji – 8-12 os.
Jakość danych – DD	Jakość danych – M
Populacja – C	Populacja – C
Stan zachowania – B	Poziom ochrony – C
Izolacja – C	Izolacja – C
Ocena ogólna – B	Ocena globalna – C

Zmiany konieczne do wprowadzenia w SDF

1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*	
Dotychczasowy SDF	Nowy SDF
Wielkość populacji – b.d.	Wielkość populacji – 100-500 os.
Jakość danych – M	Jakość danych – M
Populacja – B	Populacja – B
Stan zachowania – B	Poziom ochrony – B
Izolacja – B	Izolacja – B
Ocena ogólna – B	Ocena globalna – B

1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*	
Dotychczasowy SDF	Nowy SDF
Wielkość populacji – b.d.	Wielkość populacji – 60-120 os.
Jakość danych – M	Jakość danych – M
Populacja – C	Populacja – C
Stan zachowania – B	Poziom ochrony – C
Izolacja – C	Izolacja – C
Ocena ogólna – C	Ocena globalna – C

Zmiany konieczne do wprowadzenia w SDF

1355 Wydra *Lutra lutra*	
Dotychczasowy SDF	Nowy SDF
Wielkość populacji – b.d.	Wielkość populacji – 8-20 os.
Jakość danych – DD	Jakość danych – M
Populacja – C	Populacja – C
Stan zachowania – B	Poziom ochrony – C
Izolacja – C	Izolacja – C
Ocena ogólna – B	Ocena globalna – C

1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*	
Dotychczasowy SDF	Nowy SDF
Wielkość populacji – b.d.	Wielkość populacji – b.d.
Jakość danych – M	Jakość danych – DD
Populacja – C	Populacja – C
Stan zachowania – B	Poziom ochrony – B
Izolacja – C	Izolacja – C
Ocena ogólna – C	Ocena globalna – C

Zmiany konieczne do wprowadzenia w SDF

4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*	
Dotychczasowy SDF	Nowy SDF
Wielkość populacji – b.d.	Wielkość populacji – 100-500 os.
Jakość danych – M	Jakość danych – M
Populacja – C	Populacja – C
Stan zachowania – A	Poziom ochrony – A
Izolacja – C	Izolacja – C
Ocena ogólna – B	Ocena globalna – B

1149 Koza *Cobitis taenia*	
Dotychczasowy SDF	Nowy SDF
Brak gatunku w wykazie przedmiotów ochrony	Wielkość populacji – 500-2000 os.
	Jakość danych – M
	Populacja – C
	Poziom ochrony – C
	Izolacja – C
	Ocena globalna – C

Zmiany konieczne do wprowadzenia w SDF

5339 Różanka *Rhodeus amarus*	
Dotychczasowy SDF	Nowy SDF
Brak gatunku w wykazie przedmiotów ochrony	Wielkość populacji – 500-2000 os. Jakość danych – M Populacja – C Poziom ochrony – C Izolacja – C Ocena globalna – C

Inwazyjne gatunki obce stwierdzone w obszarze

https://www.gov.pl/web/gdos/pseudorasbora-parva---czebaczek-amurski

Analiza dokumentów planistycznych

Plan ogólny gminy Kleszczele z prognozą oddziaływania na środowisko

Dokumentacja na etapie projektu

Ponadlok … **2022-2030**

Uchwała nr … …ozwoju Gmin Powia…

Studium u…

Uchwała nr … …runkowań i kierunków za…

Brak zapisów mogących mieć negatywny wpływ na przedmioty ochrony obszaru

Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla gminy Kleszczele

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Orla

Uchwała nr XXXII/274/22 Rady Gminy Orla z dnia 28 lipca 2022 r.

Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Nurzec na okres 01.01.2019 – 31.12.2028 + Program ochrony przyrody

Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Bielsk na okres 01.01.2019 – 31.12.2028 + Program ochrony przyrody

Plan rozwoju lokalnego Gminy Orla na lata 2016-2025

Uchwała Nr XVI/111/16 Rady Gminy Orla z dnia 30 listopada 2016 r. z późn. zm. Uchwała nr XXIX/254/22 Rady Gminy Orla

Program ochrony środowiska województwa podlaskiego do 2030 roku

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego

Uchwała nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r.

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030

Uchwała nr XVIII/213/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r.

Propozycja zmiany granic obszaru

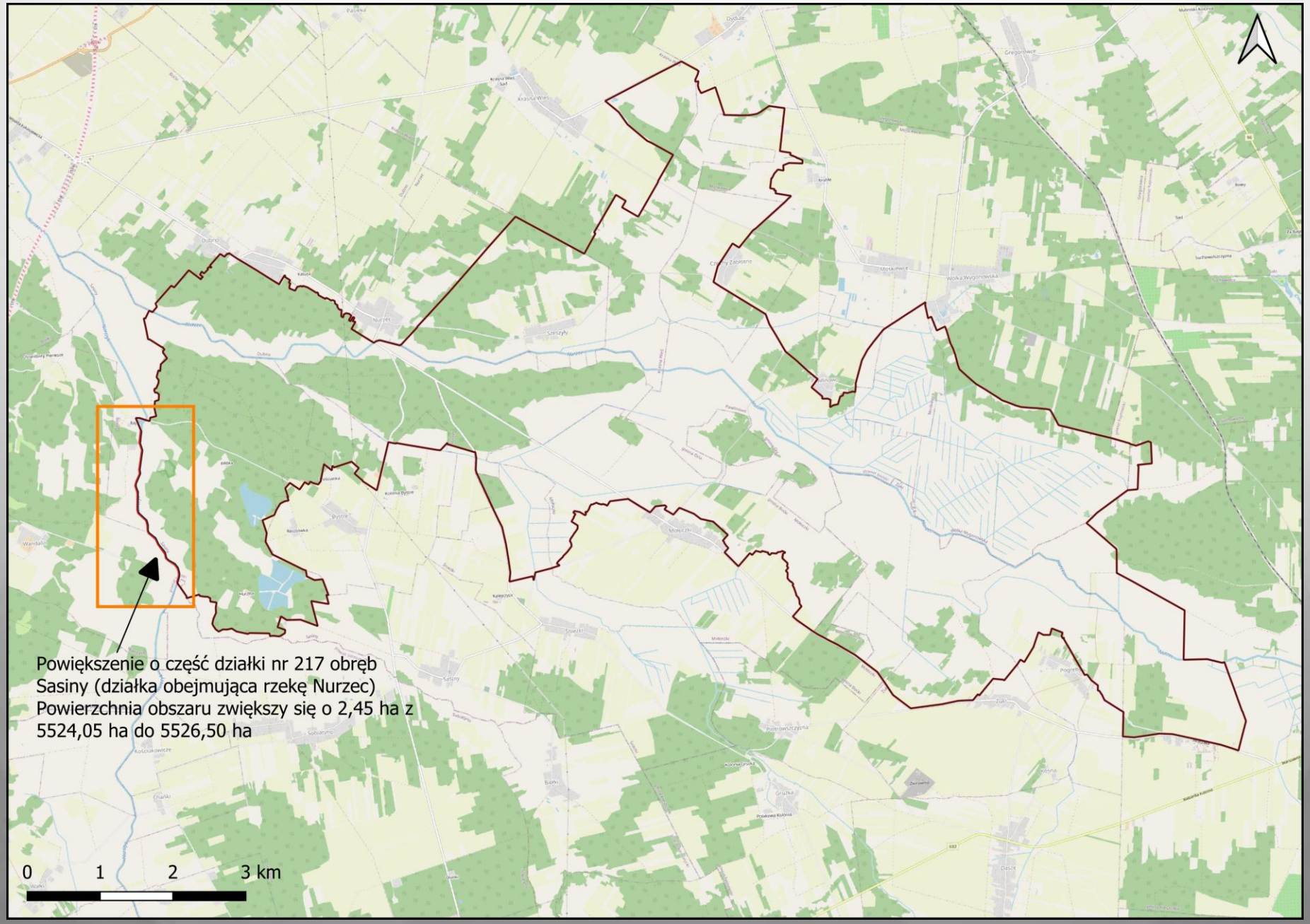

Propozycja zmiany granic obszaru

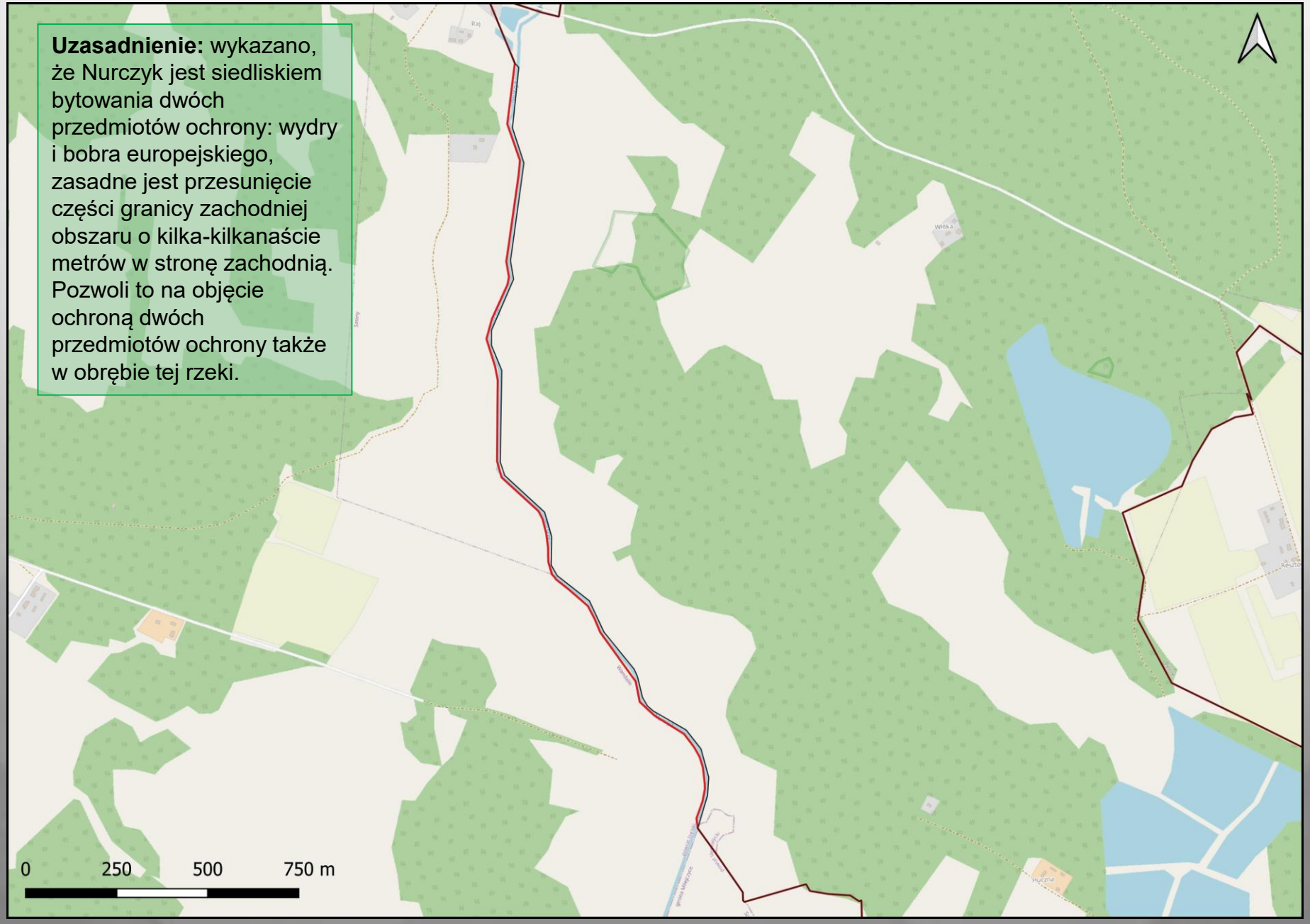

Uzasadnienie: wykazano, że Nurczyk jest siedliskiem bytowania dwóch przedmiotów ochrony: wydry i bobra europejskiego, zasadne jest przesunięcie części granicy zachodniej obszaru o kilka-kilkanaście metrów w stronę zachodnią. Pozwoli to na objęcie ochroną dwóch przedmiotów ochrony także w obrębie tej rzeki.

Konsultacje projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca

- Do 9 września 2025 r. zostanie przekazana do RDOŚ w Białymstoku skonsultowana z ZLW dokumentacja projektu Planu wraz z projektem zarządzenia, celem wyłożenia projektu Planu do konsultacji społecznych.

- W terminie pomiędzy 10 września - 16 listopada 2025 r. zostaną ogłoszone 21 dniowe konsultacje społeczne poprzez publikację obwieszczenia w prasie, na stronie BIP urzędu i umieszczenie na tablicach ogłoszeń RDOŚ i właściwych terytorialnie samorządów, o czym RDOŚ w Białymstoku powiadomi członku ZLW.

- Z projektem PZO będzie można zapoznać się na stronie RDOŚ w Białymstoku oraz w siedzibie RDOŚ

- Uwagi zgłaszane w ramach konsultacji będą na bieżąco przekazywane Wykonawcy do rozpatrzenia.

- Do 17 listopada 2025 r. przekazana zostanie do RDOŚ w Białymstoku kompletna dokumentacja projektu Planu wraz z zestawieniem uwag i wniosków zgłoszonych do dokumentacji oraz sposób ich rozpatrzenia, a także z uwzględnieniem poprawek wynikających z rozpatrzenia zgłoszonych uwag i wniosków.

Wszystkie informacje będą publikowane na stronie https://www.gov.pl/web/rdos-bialystok/projekt-planu-zadan-ochronnych-dla-obszaru-natura-2000-ostoja-w-dolinie-gornego-nurca-plh200021